Лука

Нова надежда, нова радост

26 материала в две части за
индивидуално
или групово изучаване
с бележки за водещия

Ада Лум

Български християнски
студентски съюз

2026

Съдържание

Как да извлечем максимума от тези изучавания.....5

Въведение в Лука.....7

Част 1: Мисия в Галилея (Лука 1:1–9:50)..... 9

1. Лука 1:1–80 — Хора на надеждата.....11
2. Лука 2:1–52 — Дете на надеждата.....13
3. Лука 3:1–20 — Обществена подготовка: служението на Йоан.....15
4. Лука 3:21–4:13 — Лична подготовка: кръщение и изкушение.....17
5. Лука 4:14–5:16 — Обещаващи, но опасни начала.....19
6. Лука 5:17–6:11 — Радикална власт.....21
7. Лука 6:12–49 — Радикален начин на живот.....23
8. Лука 7:1–50 — Петима човека на вярата.....25
9. Лука 8:1–21 — Внимавай как слушаш.....27
10. Лука 8:22–56 — Четири знака на сила и идентичност.....29
11. Лука 9:1–50 — Обучение на дванадесетте.....31

Част 2: Мисия в Самария, Перея и Юдея (Лука 9:51–24:53).....33

12. Лука 9:51–10:24 — Краткосрочни разходи за дългосрочни ползи.....35
13. Лука 10:25–11:13 — Белези на истинските ученици на Исус.....37
14. Лука 11:14–12:12 — Исус – спореща личност.....39
15. Лука 12:13–13:21 — Според чии ценности живееш?.....41
16. Лука 13:22–14:35 — Малко ли са тези, които ще се спасят?.....43
17. Лука 15:1–32 — Богът, Който обича да устройва празненства.....45
18. Лука 16:1–31 — Управление на парите.....47
19. Лука 17:1–18:14 — Как да развием вяра като синапово зърно.....49
20. Лука 18:15–19:10 — Незначителните хора, които Бог избира.....51
21. Лука 19:11–48 — Фалшиви очаквания относно Божието царство.....53
22. Лука 20:1–21:4 — Последни спорове — ясно отхвърляне.....55
12. Лука 21:5–38 — Подготовка за края.....57
13. Лука 22:1–46 — Новата Пасха на Исус.....59
14. Лука 22:47–23:56 — Посланието на кръста.....61
15. Лука 24:1–53 — Бог има последната дума.....63

Бележки за водещия.....65

Как да извлечем максимума от тези изучавания

Много от нас копнеят да изпълнят ума и живота си с Писанието. Желанието ни е да бъдем преобразени чрез неговото послание. Библейските изучавания тук са създадени като вълнуващ и предизвикателен начин да се случи това. Те ни помагат да се ръководим от Божието Слово във всяка област от живота.

Как работят

Изучаванията имат редица отличителни характеристики. Може би най-важната е, че те са индуктивни, а не дедуктивни. С други думи, те ни водят да откриваме какво казва Библията, вместо просто да ни го съобщават.

Те също така провокират мисленето. Помагат ни да размишляваме върху значението на текста, за да можем наистина да разберем какво казва авторът. Въпросите изискват повече от едносрични отговори.

Изучаванията са лични. Въпросите разкриват обещанията, увереностите, наставленията и предизвикателствата на Божието Слово. Те са създадени така, че Писанието да обновява ума ни, за да можем да бъдем преобразени чрез Божия Дух. Това е крайната цел на всяко библейско изучаване.

Тези изучавания са гъвкави. Подходящи са за студенти, домашни групи и църковни събрания. Също така са ефективни и за лично изучаване.

Как са структурирани

Тези изучавания имат отличителен формат. Всяко изучаване може да се проведе за не повече от 45 минути в група или 30 минути при лично изучаване — освен ако не решите да отделите повече време.

Изучаванията могат да се използват в рамките на тримесечна програма в църква и се вписват добре в семестриална или триместриална система в университетска среда. Ако ръководството съдържа повече от тринадесет изучавания, то се разделя на две или понякога на три части. приблизително по дванадесет изучавания всяка.

Тук се съдържат и бележки за водещия. Те показват как да се води групова дискусия, предоставят допълнителна информация по определени въпроси, дават полезни съвети за груповата динамика и предлагат начини за справяне с проблеми, които могат да възникнат по време на обсъждането. С такава помощ дори човек с малък или никакъв опит може да води ефективно изучаване.

Предложения за индивидуално изучаване

1. Когато започвате всяко изучаване, молете се Бог да ви помогне да разберете и приложите текста в живота си.

2. Прочетете и препрочетете зададения библейски откъс, за да се запознаете с това, което авторът казва. При изучаване на цяла книга може да е полезно да я прочетете цялата преди първото изучаване. Това ще ви даде добър общ поглед върху съдържанието.

3. Добър съвременен превод на Библията, а не преразказ или стар превод, ще ви помогне най-много.

4. Добре е да имате под ръка библейски речник. Използвайте го, за да проверявате непознати думи, имена или места.

Предложения за групово изучаване

1. Елате на група подготвени. Следвайте предложенията за индивидуално изучаване, споменати по-горе. Ще откриете, че внимателната подготовка значително ще обогати времето, прекарано в груповата дискусия.

2. Бъдете готови да участвате в дискусията. Лидерът на вашата група не би трябвало и не бива да изнася лекции. Вместо това той или тя ще трябва да насърчава членовете на групата да обсъждат наученото. Лидерът ще задава въпросите, които се намират тук.

3. Придържайте се към темата, която се обсъжда. Отговорите ви трябва да се основават на стиховете, които са във фокуса на дискусията, а не на външни авторитети като коментари или лектори. Тези изучавания се фокусират върху конкретен пасаж от Писанията. Само в редки случаи трябва да се позовавате на други части на Библията. Това позволява на всеки да участва еднакво задълбочено с останалите участници в изучаването.

4. Бъдете чувствителни и уважителни към останалите членове на групата. Слушайте внимателно, когато те описват какво са научили. Може да бъдете изненадани от техните прозрения! Всеки въпрос предполага различни отговори. Много въпроси нямат „правилни“ отговори, особено въпроси, които са насочени към смисъла или приложението. Вместо това въпросите ни подтикват да изследваме откъса по-задълбочено. Когато е възможно, свържете това, което казвате, с коментарите на другите. Освен това, бъдете подкрепящи, когато можете. Това ще насърчи по-срамежливите членове на групата да участват.

5. Внимавайте да не доминирате в дискусията. Понякога сме толкова нетърпеливи да изразим своите мисли, че оставяме твърде малко възможности на другите да отговорят. При всички положения участвайте! Но дайте възможност и на другите да участват.

6. Очаквайте Бог да ви научи чрез текста, който се обсъжда, и чрез другите членове на групата. Молете се да имате приятно и полезно време заедно, но също така да откриете начини да действате индивидуално и/или като група в резултат на изучаването.

7. Запомнете, че всичко, което се казва в групата, се счита за конфиденциално и не трябва да се обсъжда извън групата, освен ако не е дадено изрично разрешение за това.

8. Ако вие сте лидер на групата, ще намерите допълнителни предложения в края на ръководството.

Въведение в Лука

По време на кафе пауза на конференция в Париж, студент по право в трети курс се приближи към мен с добър въпрос: *„Говорехте за мен, когато споменахте църковни хора, които учтиво се отегчават от Исус. Вие говорите за Него, сякаш е вълнуващ. Как мога и аз да Го видя така?“*

Този разговор с Жак доведе до плодотворна дискусия за основната нужда да познаваме земния живот на Исус Христос. Освен в Откровение 14:4, всички призиви да „следваме Исус“ са свързани с Него като човек, живял в този свят — Божият Син. Да — но също толкова ясно трябва да кажем, че Той е и Човешкият Син, истински човек!

Как можем по-добре да познаваме и следваме Исус Христос? Като усвоим фактите и значението на Неговия земен живот и мисия. Така първите ученици постепенно се освобождават от погрешните си представи и започват да виждат кой всъщност е Исус от Назарет — божественият Месия, Божият Син, Спасителят на света. Те оставят исторически записи за живота Му. Вие сте избрали да изучавате най-пълния от тях — добрата вест на Лука за нова надежда и нова радост.

Уникалността на Лука

От четирите евангелия, това на Лука е най-дългото. То включва материал, който не се среща другаде — например детството на Исус, притчите в глави 10–19 и служението Му в Самария и Перея по време на последното Му пътуване към Йерусалим. Включва и уникални личности — като Захария и Елисавета, Симеон и Анна, Симон фарисеят и блудницата, учениците от Емаус (обърнете внимание на двойката), Закхей.

От четиримата евангелисти Лука е единственият езичник. Като първоначален външен човек спрямо Божия избран народ, той е бил впечатлен от състрадателното отношение на Исус към чужденците (сирийци, римляни, гърци, африканци) и към отхвърлените от обществото (бирници, прокажени, проститутки, просяци).

Никой друг библейски автор не включва толкова много жени — и то с такава съпричастност, както Лука. Никой друг не говори толкова за деца и не описва семейния живот по този начин. Това е изненадващо приятно за човек, който очевидно е бил неженен.

Лука има значителен принос към апостолската история — периода, когато Евангелието се утвърждава в Римската империя. Като космополитен пътешественик той е бил отлично подготвен да стане съработник и „възлюбен лекар“ на апостол Павел — апостола на езичниците. „Деяния“ и писмата на Павел подсказват, че това сътрудничество е оказало смекчаващо влияние върху пламенния апостол, който става един от най-големите основатели на църкви, богослови и водачи в християнството.

Написването на Евангелието според Лука

Евангелието на Лука е точно и добре организирано. Неговото официално въведение отразява гръцката литературна култура на автора (1:1–4). Там той заявява, че следва принципи за надеждна история:

- запознаване с подобни разкази,
- интервюта с първоизточници — очевидци и водещи личности,

- изследване на събитията,
- подреденост на материала,
- ясна цел.

Повечето учени смятат, че Лука (подобно на Матей) вероятно е използвал по-ранното евангелие на Марк като основа за структурата си. Когато обаче използва историите на Марк, често ги допълва с лични детайли. Например, сравнете началото на историята за Яир в Марк 5:21–23 и Лука 8:40–42.

Лука адресира своето евангелие (и „Деяния“) към Теофил. Не знаем почти нищо за този човек. Името му означава „любещ Бога“ и е било разпространено сред римската аристокрация и държавни служители. Възможно е да е реална личност или литературен представител на тази група езически водачи. Според Лука 1:4 той е бил търсещ или нов християнин, нуждаещ се от историческо потвърждение на Благата вест.

Характеристики на Лука

Лука пише история като художник. Той използва проза и поезия, диалог и описание. В избора си на събития и личности прилага ритъм, акценти, сравнения и контрасти. Този подход е особено ефективен при по-широки теми — например състраданието на Исус към отхвърлените, осъждането на фарисеите и поученията на Исус за свободата на живота с Бога и цената на ученичеството.

В преходите Лука е особено изразителен. Забележете как смяната на личности и места в глава 1 е плавно свързана чрез преминаване от една бременност към друга. По същия начин той обобщава събития, за да свърже една история с друга (например 2:39–40 или 5:15–16).

Неговата книга прелива от поклонение, молитва и прослава, надежда и радост. Тя започва със старозаветни вярващи в храма, които се покланят с месианска надежда. Завършва с новозаветни вярващи, които отново са в храма и се радват на надеждата за възкресение. Между това виждаме Исус да общува лично с най-широкия кръг хора, описан в която и да е книга на Библията — (или дори в която и да е книга в света) — старите и младите, много бедните и много богатите, евреи и чужденци, национални и международни водачи и отхвърлените от обществото, образованите и необразованите.

Обърнете внимание и на моментите на хумор (например в притчите на Исус и в историята за Закхей), ролята на Святия Дух, медицинските термини, навиците на Исус за молитва и „божествената необходимост“, която Той усеща (2:49; 4:43; 13:16, 33; 17:25; 24:26).

Портретът на Исус при Лука е силен, топъл, състрадателен и космополитен — подобно на самия автор.

Тези изучавания са разделени на две части. Първата показва как Исус постепенно разкрива Своята пълна същност (1:1–9:50). Втората показва как Той подготвя учениците Си да продължат Неговата божествена мисия към останалия свят (9:51–24:53).

Моята молитва за вас, докато изучавате, идва от апостол Павел, приятел на Лука: *„Бог на надеждата да ви изпълни с всякаква радост и мир във вярата, за да преизобилвате в надежда чрез силата на Святия Дух.“* (Римляни 15:13)

Част 1

Мисия в Галилея

Лука 1:1–9:50

1. Хора на надеждата

Лука 1:1–80

Лука започва разказа си за необикновения Христос, като представя някои съвсем обикновени хора. Те живеят в малка, второстепенна страна, окупирана от имперския Рим. Годината е около 4 г. пр. Хр. В продължение на повече от 400 години техният народ — Израил — не е чувал пророчески глас от Бога.

Дали Бог е забравил избрания Си народ? Оставил ли ги е да бъдат вечна жертва на агресивни съседи? Ще се откаже ли от многобройните Си обещания да изпрати Месия, Който да ги спаси?

Не. Бог е на път да освети тъмната история на Израил с нова светлина и избира да направи това чрез възрастна бездетна двойка и едно момиче от малко село.

1. Как се чувствате в комитет или група, когато сте част от малцинство, изпълнено с надежда, сред песимистично настроени хора?

2. Лука започва със събитие, което свързва Старозаветната религия с новозаветното християнство. Докато четете Лука 1:1–25, обърнете внимание на препратките към тази по-стара вяра. По какви начини Захария и Елисавета показват, че все още имат надежда в Бога на Израил?

3. Гавриил съобщава на Захария удивителни факти за сина му, който предстои да се роди (ст. 11–17). Съчувствате ли или сте по-скоро критични към реакцията на неверие на Захария (ст. 18–22)? Обяснете.

4. Обстоятелствата около раждането на предвестника на Месията са изключително необичайни. Защо според вас Бог е избрал да действа по този начин?

5. Прочетете Лука 1:26–50 за второто благовестие на Гавриил. С какво то е още по-необикновено от първото?

6. Подобно на Захария и Елисавета, Мария също се надява на Бога. Тя приема посланието на Гавриил по-лесно от Захария. На вас кое би ви било по-лесно да повярвате — обещание от Бога чрез ангел или обещание чрез Библията? Защо?

7. Посещението при нейната роднина Елисавета укрепва вярата на Мария за предстоящото велико събитие. Какъв образ на Бога виждаме в нейната песен (ст. 46–55)?

8. Прочетете Лука 1:57–66. Обърнете внимание на въздействието от раждането на Йоан върху съседите и родните. Каква може да е целта на Лука да опише тяхната реакция толкова подробно?

9. Прочетете Лука 1:67–80. В вдъхновеното пророчество на Захария той вижда:
- великите дела, които Божият Изкупител ще извърши (ст. 68–75), и
- уникалната роля на неговото дете във връзка с този Изкупител (ст. 76–79).

Представете си, че сте един от съседите или родните на Захария и го слушате. Коя част би ви развълнувала най-много като благочестив евреин? Обяснете.

10. Захария и Мария изразяват надеждата си в Бога по различен начин. Какво в техните взаимоотношения с Господа ви дава надежда, докато и вие се стремите напълно да Му се доверите?

2. Дете на надеждата

Лука 2:1–52

Чували ли сте историята за една жена, която по време на коледно пазаруване видяла сцена на Рождество във витрина? С възмущение тя възкликнала: „Виж докъде стигнаха — намесват религията в Коледа!“

Това показва колко далеч са мнозина от разбирането на Божия любящ замисъл за човечеството в първата Коледа. За да усетим отново свежестта на това значимо събитие, опитайте се да четете и размишлявате върху случилото се така, сякаш го преживявате за първи път.

1. За вас кое е най-смисленото в Коледа?

2. Прочетете Лука 2:1–20. Както и при други ключови събития, Лука дава историческия контекст на раждането на Исус (ст. 1–4). Какви изводи можем да направим от тази обстановка за света, в който Исус идва?

3. Опитайте се да си представите пътуването от Назарет, така, както са го преживели по всяка вероятност Йосиф и Мария — и пристигането им във Витлеем. Как мислите, че се е чувствал Йосиф?

Как мислите, че се е чувствала Мария?

4. Лука ни дава малко подробности за раждането на Исус в стихове 6–7. Но какво впечатление ви оставя това?

5. Харесваме овчарите от коледните картички. Но по онова време те са били отхвърлена група. В какъв смисъл тогава ангелското послание би им прозвучало невероятно (ст. 9–14)?

6. Във всички тези събития какво ви прави най-силно впечатление в Мария?

7. Прочетете Лука 2:21–52 за четири пророчески събития относно това Дете на надеждата. Как първото от тях в стих 21 е пророческо?

8. Второто и третото пророческо събитие са тясно свързани (2:22–38). По какво Симеон и Анна си приличат?

По какви начини техните пророчески послания за Исус са сходни, но и различни?

9. Четвъртото събитие ни разкрива много за нарастващото съзнание на Исус за Себе Си и за взаимоотношенията Му с другите. Какво разкриват разговорите Му с религиозните учители и с родителите Му за тези две области?

10. Сравнете себе си с развитието на Исус (ст. 40, 49, 51–52). В коя област мислите, че имате нужда от повече израстване?

3. Обществена подготовка: служението на Йоан

Лука 3:1–20

Преди няколко години, преди кралица Елизабет да пристигне в една страна от Британската общност, хората там трескаво се подготвяли за кралското ѝ посрещане. Обърнали специално внимание на магистралата от летището до столицата. Всяка къща по пътя получила от правителството нов слой боя — но само отпред!

Повърхностни промени, които хората могат да видят — това е всичко, което някои християнски водачи сякаш изискват. Не и проповядването на Йоан Кръстител. Той призовава към радикални морални промени, към пълно преобразяване на начина на живот.

1. Покаянието не е честа тема от амвона. Защо?

2. Прочетете Лука 3:1–14. Какъв контраст на властите виждате в стихове 1–2а и 2б?

Какво според вас Лука иска Теофил и ние да видим чрез това?

3. Размислете върху основната тема в проповядването на Йоан в стихове 3–9. Как бихте я изразили с думи, приложими за днешното време?

4. „Рожби ехидни“ — така Йоан нарича слушателите си. И въпреки това те откликват положително на посланието му! Как бихте реагирали вие?

5. Йоан с готовност отговаря на три различни групи, които питат за практическите плодове на покаянието. Кой основен грях изобличава той във всеки случай?

6. Кои несправедливости на конкретни групи във вашето общество би изобличил Йоан?

7. В стихове 15–20 Йоан представя Исус като Христос. Той е бил безкомпромисен относно нуждата от покаяние. Сега отказва да позволи на хората да мислят, че той самият е очакваният Христос. Като ги предупреждава, какъв образ на Христос рисува?

8. Подобно на покаянието, съдът също не е популярна тема днес сред много християни. Но как това също е част от „добрата вест“ (ст. 18)?

9. Кои фактори могат да създадат силни проповедници и пророци като Йоан в наши дни?

10. Посланието и служението на Йоан показват какво представлява покаянието. Как бихте обяснили покаянието на човек, който търси отговори, по начин, който да бъде разбираем за него или нея?

Помолете се за приятел, който има нужда от това обяснение.

4. Лична подготовка: кръщение и изкушение

Лука 3:21–4:13

„Най-добрият начин да се отървеш от изкушението е да му се поддадеш“, казва Оскар Уайлд. Той е блестящият, ексцентричен ирландски писател от втората половина на XIX век. Умира млад, надарен, но погубен от необузданите си страсти.

Исус също умира млад, надарен, но дисциплиниран от своята отдаденост към Бога. Неговата подготовка започва още в детството, където вече виждаме ранно съзнание за мисията Му. Сега, на около тридесет години, Той се подлага на нови изпитания, за да се подготви още повече за тази цел.

1. Какво бихте искали да постигнете след десет години?

2. Прочетете Лука 3:21–23. Исус не е имал нужда да бъде кръстен за прощение на греховете (ст. 3). Но чрез този публичен акт Той се отъждествява с човешкия род, който има нужда от покаяние и прошка. Какво подчертават подробностите, които Лука дава за кръщението на Исус?

3. Помислете за възрастта, професията, семейството и семейното положение на Исус, когато започва Своето служение. Очевидно Той е направил някои важни избори преди да навърши тридесет години. Какви могат да бъдат последствията от тези избори за Него?

4. Родословието на Исус при Лука започва с баща Му Йосиф и, преминавайки през Авраам, стига чак до *„Адам, син на Бога“* (3:23–38). Какво иска Лука да подчертае за Исус чрез това?

5. Прочетете Лука 4:1–13. Изкушенията са силни подтици да задоволим законни желания в неподходящи обстоятелства или по неправилен начин. Кое естествено желание дяволът се опитва да накара Исус да задоволи във всяко от изкушенията?

6. Бог е създал тези желания. Защо тогава би било грях, ако Исус ги задоволи в тези обстоятелства?

7. Какво научавате от Исус за справянето с изкушенията?

8. Изкушенията на Исус може да изглеждат малко сходни с нашите днес. И все пак ни се казва в Евреи 4:15, че Той *„е бил изкушен във всичко както и ние“*. Как бихте обяснили това?

9. Понеже Исус не се поддаде на дявола, какви са резултатите за нас? Проверете отговора си с Евреи 2:14–18 и 4:14–16.

10. Ако искаме да служим на Бога с цялото си сърце, и ние трябва да преминем през сериозна подготовка. В коя област усещате най-голяма нужда от дисциплина?

Каква трябва да бъде първата ви стъпка в тази посока?

5. Обещаващи, но опасни начала

Лука 4:14–5:16

Понякога хората казват: *„Всичко върви толкова добре, че усещам, че нещо лошо предстои.“* Те знаят достатъчно за живота, за да не очакват добрите неща да продължават вечно. Но не е нужно да сме фаталисти. Можем да бъдем едновременно реалисти и позитивни в очакванията си за живота.

Виждаме колко добре Исус е започнал. Също така виждаме колко реалистично е гледал на непостоянната човешка природа и как е извличал най-доброто от хората, които са искали да Го следват.

1. Когато сте усещали отхвърляне (на каквото и да е ниво), от какво най-много сте се страхували?

2. Прочетете Лука 4:14–30. Каква връзка виждате между изкушенията на Исус и началото на Неговата мисия (ст. 14–15)?

3. В родния Си град Назарет Исус прави поразителното твърдение, че е Месията, за Когото говори пророчеството на Исая. Кои аспекти от делото на Помазаника в стихове 18–19 според вас християните днес изпълняват добре?

Къде са слаби?

4. Проследете променящото се отношение на хората към Исус (ст. 14–15, 20–22, 28–29). Какво е причинило тази рязка промяна?

5. Какви предразсъдъци могат да накарат хората днес да отхвърлят благата вест на Исус или самия Него?

Как бихте отговорили на тези възражения?

6. Прочетете Лука 4:31–44. След като е отхвърлен в Назарет, Исус прави Капернаум своя база. Лука описва как може да е изглеждал един обикновен ден за Исус. Опишете дейностите Му през този период (ст. 31–44).

7. Забележете колко разнообразни са дейностите на Исус, местата, които посещава, и хората, на които помага. Как бихте отговорили, въз основа на текста, на човек, който нарича Исус „работохолик“ или лош пример за подражание?

8. Прочетете Лука 5:1–16. Обърнете внимание на постепенните стъпки, чрез които Исус убеждава Симон Петър да остави всичко и да Го последва. Когато вие срещнахте Исус, какви вътрешни напрежения възникнаха, когато осъзнахте нуждата да оставите всичко, за да Го следвате?

9. В контекста изцелението на прокажения изглежда като лична среща, типична за началото на служението на Исус. Какво наблюдавате за Исус като човек, който помага на другите?

10. Помислете за вашето служение към другите. Кои качества от служението на Исус бихте искали да бъдат добавени или засилени в живота ви?

Славете Бога за такъв Учител и Господ!

6. Радикална власт

Лука 5:17–6:11

Бог винаги е изпълнен с изненади. Тези, които Го познават, се радват на това. Но това смущава хората, които се чувстват сигурни само в добре подредени вярвания, които са извън съмнение. Един от проблемите за тях е, че от време на време Бог избира да направи нещо ново и различно. Тогава установените религиозни системи и сигурности се разклащат.

Това често се случва, когато Исус се появява на религиозната сцена на Израил със Своето изненадващо учение и власт.

1. Бихте ли искали да имате повече или по-малко власт в живота си? Защо?

2. Прочетете Лука 5:17–6:11, като обърнете внимание на сблъсъка на властите. Представете си, че сте част от религиозния елит, споменат в 5:17. Как бихте възприели нарастващата популярност на Исус?

3. Сравнете въпросите на фарисеите в 5:21, 30, 33; 6:2, 7 — критики, които достигат връх в 6:11. Какъв модел (или модели) забелязвате?

4. Шестте случки, записани тук, показват радикалната власт на Исус. Във всяка от тях Той прави нещо, което предизвиква дадено предположение — традиция или предразсъдък. Във всяка част по-долу отбележете колко радикално е действието и какво оспорва.

Стихове	**Неговите радикални действия**	**Предположението, което действието Му оспорва**
5:17–26	Той заявява, че има власт да прощава грехове.	Исус не може да бъде Бог; Бог не може да стане човек като нас.
5:27–28	Той призовава един отхвърлен човек да Го следва.	
5:29–32	Той общува с отхвърлените от обществото.	
5:33–39	Той води радостен начин на живот със Своите ученици.	
6:1–11	Той работи в събота, за да помага на хората.	

5. Какви умения в отговарянето на религиозни критици можете да научите от Исус?

6. Исус беше безкомпромисен в борбата Си с религиозните законници на Своето време. Той ясно виждаше, че като изопачават Божиите закони, те изопачават и Божия образ. Как религиозният законничество може да ви попречи да се радвате на Господа и на истинската Му събота?

7. В шестте епизода по-горе, в кои области от живота виждате, че Исус упражнява власт?

8. В коя област от живота си усещате липса на властта на Исус?

9. Кое е първото нещо, което можете да направите, за да поправите това?

7. Радикален начин на живот

Лука 6:12–49

Махатма Мохандас Ганди беше почитан лидер на Индия в борбата за национална независимост от британския колониализъм. Като дете в Индия, ученик в Англия и адвокат в Южна Африка, той се сблъсква с християнството — и с расизма. Той се възхищава на учението на Исус, особено на Проповедта на планината. Възхищава се на живота на Исус и дори е вдъхновен да следва Неговия пример. Но след години на наблюдение на християните, той с тъга заключава: *„За да повярвам в техния Изкупител, животът им трябва да показва, че са изкупени.“* Той никога не става християнин.

Начинът на живот на християнина има значение — не само правилните му думи. Цялото учение и пример на Исус изискват начин на живот, който ясно се различава от този на обикновения човек.

1. Опишете човек, когото познавате, който има истински християноподобен начин на живот.

2. Прочетете Лука 6:12–16. Молитвата на Исус през цялата нощ към Бога преди избора на дванадесетте апостоли е впечатляваща (6:12). Контекстът (преди и след настоящия текст) подсказва причини. Какви причини можете да откриете?

3. В стихове 17–19 Лука внимателно ни представя обстановката за „Проповедта на равнината“. Какви хора има в аудиторията на Исус?

4. Исус започва с нагласи на царството, които оформят начина на живот. Какви контрасти прави Той между Своя път към личното удовлетворение и пътя на света (ст. 20–26)?

5. По какви начини сте открили, че пътят на Исус към щастието е правилният? Или пък — неудовлетворителен?

6. Прочетете Лука 6:27–36. Любовта към враговете е друг аспект на радикалния християнски начин на живот. По какви начини вашият враг ви затруднява да го/я обичате?

7. Исус знае, че да обичаш враговете си е невъзможно без силна мотивация. Как Той обяснява, че учениците му могат да имат тази мотивация (ст. 31–36)?

8. Прочетете Лука 6:37–49. В стих 37 Исус вероятно говори с ирония, защото знае, че е невъзможно да не съдим другите. По-скоро имаме предвид да съдим разумно. Какви насоки дава Той за такова съдене (ст. 37б–42)?

9. Исус завършва, като предупреждава слушателите Си за дългосрочните последици от техния настоящ избор на начин на живот (ст. 43–49). Как Неговата логика и илюстрации подсилват аргумента Му?

10. Какво в това изучаване ви дава надежда, че можете да поддържате радикалния начин на живот, който Исус очаква от Своите последователи?

8. Петима човека на вярата

Лука 7:1–50

Една художничка имала трудности с изключителното твърдение на християнската вяра. В първите си библейски изучавания тя открила привлекателен Исус. Но дали наистина Той е единственият път към Бога? Израствайки в плуралистично общество, това я карало да се противопоставя на такава нетолерантна позиция.

Понеже все пак била заинтересована, някои християни я притискали да „приеме Исус като свой Спасител и Господ“. Тя не могла. Но започнала лично да изследва евангелията. Започнала да забелязва колко различно Исус подхожда към хората и как лично се отнася към всеки от тях. Постепенно видяла едно разграничение: наистина има само един път към Бога — чрез Исус Христос, но има много пъти към самия Исус Христос.

Днес ще срещнем петима души с различен произход и различен подход към Исус — всички различни в изразяването на вярата си в Него.

1. Какво разбираш под „вяра“?

2. Прочетете Лука 7:1–50. Обърнете внимание на различния произход на всеки от петимата, които срещат Исус. По какво се различават техните среди?

Какво общо имат всички те във връзката си с Исус?

3. Само два пъти в евангелията е записано, че Исус се е удивил (Марк 6:6 и тук в 7:9). Какви аспекти на изключителната вяра на стотника забелязвате (7:1–10)?

4. Представете си двете шествия в стихове 11–13, които се срещат точно извън града. Няма молба за помощ, няма признак на вяра от вдовицата. Но вижте самия Исус в стихове 13–15. Какво подсказва този фокус за друга страна на вярата в Божията сила?

5. За Исус е било физически лесно да докосне мъртвия човек. Но с това действие той се е направил ритуално нечист. В нашето общество какви подобни рискове може да се наложи да поемем, за да помогнем на нуждаещи се хора?

6. В стихове 18–23 виждаме Йоан да страда в затвора на Ирод заради откритата си критика към брака на царя. Но колкото повече стои в затвора, толкова

повече нарастват съмненията му дали Исус е Месията. Как Исус отговаря на неговите съмнения?

7. В Лука 7:24–35 Исус високо оценява уникалната роля на Йоан в историята на спасението. Но също така отправя остри думи към фарисеите и законниците, сравнявайки ги с капризни деца, на които никой не може да угоди. Исус отхвърля техния вид показна вяра. Въпреки публичното отхвърляне на Исус от фарисеите, един от тях го кани на вечеря. Разгръща се драматична сцена (ст. 36–50). Вярата на жената в Исус е очевидна. Но Симон също показва признаци на някаква вяра в Исус (ст. 36а, 39, 40б). Как Исус продължава, за да изведе наяве неговата вяра?

8. Взаимодействието на Исус с жената е много различно от взаимодействието му със Симон. Какво показва това за Неговото разбиране за всеки от тях?

9. По какви различни начини Той се справя с греховете на жената и на Симон?

10. От петимата души, които разгледахте, с кого най-лесно се идентифицирате? Как този човек предизвиква вашата вяра в Исус като Учител и Господ?

9. Внимавай как слушаш

Лука 8:1–21

Когато Берлинската стена падна през 1989 г., Западът се зарадва. За християните това символизираше евангелизационни възможности в Източна Европа. Отначало чувахме много за „огромна откритост“, „хиляди приемат Христос“, „търсене на Библии“. Това вероятно беше вярно. После започнахме да чуваме за нарастващ материализъм и борби за власт сред някои християнски лидери. Журналистите започнаха да съобщават, че мнозина, които идват на събрания, всъщност се интересуват главно от контакти със Запада за светски възможности.

Навсякъде, където се проповядва Евангелието, резултатите са различни, защото хората имат различни мотиви, когато слушат и реагират. Исус знаеше това за Своята аудитория и се справяше по много нагледен начин.

1. Кои бяха двата най-значими фактора, които повлияха на твоя отговор към християнското послание?

2. Прочетете Лука 8:1–21. Описанието на Лука за жените последователки в стихове 2–3 е уникално сред евангелията. Какво ви казват тези стихове за променящия се характер на служението на Исус?

3. Причината Исус да разкаже първата притча е загатната в стих 4. Каква опасност в християнското служение ви подсказва тази причина?

4. В първата притча на Исус семената са едни и същи, но почвите са различни. По какво се различават?

5. Самият Исус обяснява тази начална притча. Каква е основната Му мисъл (ст. 11–15)?

6. С нарастването на тълпите Исус все по-често поучава чрез притчи. Той дава причината за това в стихове 8б–10. Как използването на притчи е ефективно за изпитване искреността на слушателя?

7. Втората притча на Исус за запалената лампа върху светилник засилва поучението от първата (ст. 16–18). Помислете за своите навици на слушане на Божията истина. Какво ви помага да я запазите и да постоянствате в нея?

8. Лука използва случката със семейството като жива илюстрация за слушането на Бога (ст. 19–21). Какво подчертава Исус чрез тази илюстрация?

9. Домът е трудно място за прилагане на Божието слово, както Исус добре знае. Споделете опит, в който сте приложили конкретна библейска истина в семейството си и какво се е случило.

10. Помислете върху стих 8:15, където Исус обяснява какво е добра почва. Как се стремите да „обработвате“ своята добра почва?

10. Четири знака на сила и идентичност

Лука 8:22–56

Кога Бог е присъстващ сред хората? Поклонници в едно село в Португалия, в едно село в Югославия и по-скоро време в град в щата Илинойс твърдят, че Той е присъствал по особен начин. Те казват, че Дева Мария им се е явявала — понякога поучавайки или утешавайки, а понякога изцелявайки ги. Тези места привличат тълпи от хора — едни търсят физическа реалност на Бога, други просто са любопитни.

Видения, изцеления и служби за освобождение лесно събират тълпи по целия свят. Независимо дали хората са вярващи или скептици, те искат да видят и може би да преживеят Божията сила — ако тя е налице.

1. До каква степен днес имаме нужда от необичайни прояви на Божията сила?

2. Прочетете Лука 8:22–25 за първия от четирите знака на необикновена сила от страна на Исус. Галилейските ученици на Исус са били свикнали с внезапни и бурни бури в морето, но тази била особено свирепа. Какви емоции преживяват те от началото до края на това събитие?

3. Последвалият разговор показва, че те не са осъзнавали истинската идентичност на Исус дори след това (ст. 25б). Случвало ли ви се е неочаквано да се заинтересувате от Исус?

До какво доведе това?

4. Прочетете Лука 8:26–39 за второто проявление на сила — този път в чужда територия. Какви необичайни елементи забелязвате в разговора между човека и Исус?

5. Не бива да проявяваме болезнено любопитство към темата за демоните. Но какво можем да научим за тях от този текст?

6. Изглежда странно, че хората, знаейки че Исус е освободил обладания от демони човек, са *„обзети от страх“* (ст. 37). Какви са причините хората дори днес да се страхуват или да се чувстват неспокойни в присъствието на Исус?

7. Прочетете Лука 8:40–56. Исус и учениците Му се връщат в своята земя, където се случват още две удивителни събития. По какво изцелението на жената се различава от други библейски изцеления, които познавате?

8. Исус настоява да узнае кой Го е докоснал. Какво ви е помагало да свидетелствате публично за това, което Бог е направил за вас?

9. Какво прави четвъртото проявление на сила кулминация за дванадесетте (ст. 54–56)?

10. Кои проявления на Божията сила във вашия свят най-много ви подтикват да се покланяте и да се покорявате на Исус Христос като Господ на вселената?

II. Обучение на дванадесетте

Лука 9:1–50

“От моя опит превъзходните хора се привличат само от предизвикателства. Като поставяме ниски стандарти и правим живота си прекалено удобен, ние почти автоматично и несъзнателно се уверяваме, че сме посредствени хора.” (Посланик МакУайт в *„Грозният американец“*, отнасяйки се до наблюденията си в дипломатическите среди.)

Като разглеждаме „дипломатическия корпус“ на Исус от дванадесетте ученици, може да се запитаме за Неговите стандарти. Евангелията ни казват малко за техния произход, но ни казват много за това как Исус ги е обучавал. Това е полезно за нас.

1. Как реагирате на горния цитат?

2. Прочетете Лука 9:1–9. В продължение на две години Исус е обучавал, изпитвал и работил с дванадесетте. По какви важни начини ги е подготвил за първата им краткосрочна мисия без Него?

3. Кои части от поръчението и наставленията на Исус смятате за особено важни за световната мисия днес? Защо?

4. Прочетете Лука 9:10–17. Апостолите току-що са се върнали от интензивна и успешна евангелизационна мисия. Тяхното нежелание да помогнат на тълпата е разбираемо. Но Исус настоява. Какви постепенни стъпки виждате, че Той предприема, за да ги включи в нахранването на хората?

5. Прочетете Лука 9:18–43а. „Великото изповядване“ на Петър за истинската самоличност на Исус е последвано от две трудни поучения — първото предсказание за Неговата позорна смърт (ст. 21–22) и цената на посвещението да Го следваш като Господ (ст. 23–27). Но какви са, според Исус, дългосрочните ползи от тези краткосрочни жертви?

6. Лука свързва преобразяването на Исус с последното Му пътуване към Йерусалим, където Го очаква смърт (9:30–32; 9:51 и нататък). Как тогава преобразяването е важно както за самия Исус, така и за учениците?

7. На равнината, сред смесената тълпа, можем да усетим дълбоките чувства на Исус. Как той може едновременно да бъде състрадателен и нетърпелив?

8. Споделете преживяване, когато сте усещали както Божието състрадание, така и Неговото нетърпение.

9. Прочетете Лука 9:43б–50. Дванадесетте са научили много през последните две години. И все пак тук виждаме продължаващата им липса на разбиране за предсказанието на Исус и тяхната незрялост в още две области. Въз основа на отговорите на Исус към тези два последни проблема, каква според вас е причината за всеки от тях?

10. Коя е една „сляпа точка“ или област на духовна незрялост, върху която трябва да работите?

Част 2

Мисия в Самария, Перея и Юдея

Лука 9:51-24:53

12. Краткосрочни разходи за дългосрочни ползи

Лука 9:51–10:24

“Мислех, че всичките ми проблеми ще бъдат решени, когато стана християнин. Но те се увеличиха!” Чували ли сте новоповярвали да казват това? Може би никой не им е казал за високата цена на следването на Исус.

Цена? Болка? Жертва? Тези елементи не се вписват в съвременния начин на живот, който избягва дискомфорта и неудобството. Мигновеното удовлетворение е на дневен ред. Нито една цел не би могла да бъде по-далеч от начина на живот, който Исус предлага на Своите ученици, докато са тук на земята.

1. Какво ви е струвало следването на Исус?

2. Прочетете Лука 9:51–62, където започва последното едногодишно пътуване на Исус към Йерусалим. Какви впечатления за Исус оставят у вас началните думи (ст. 51–53)?

3. В случката със самаряните какво стои зад укора на Исус към Неговите верни ученици?

4. В стихове 56–62 Исус „интервюира“ трима бъдещи ученици. Всяка среща разкрива недостатъчно разбиране за това какво означава да следваш Исус. Какви въпроси са заложени на карта за всеки от тези хора?

5. От отговора на Исус към всеки от тях какво научаваш за конкретните „цени“ на ученичеството в Неговото царство?

6. Прочетете Лука 10:1–24, което прилича на мисията в глава 9. Но по какво тази мисия на седемдесет и двама се различава от мисията на дванадесетте в 9:1–6?

7. Всяка инструкция на Исус разкрива дълбоко чувство за неотложност. Как един християнин може да развие такава неотложност за мисия и благовестие?

8. Стихове 17–24 описват доклад и оценка след мисията. Разбира се, има място за празнуване! За Исус успехът на седемдесет и двамата е предвкусване на окончателното поражение на Сатана. Но ако вие бяхте един от тях, как бихте се почувствали, когато чуете думите на Исус в стих 20?

Каква изглежда да е целта Му в това предупреждение?

9. Исус се радва! Какви други причини за радост изразява Той първо към Своя Отец, а след това към учениците (ст. 21–24)?

10. Изискванията на Исус към ученичеството и мисията наистина са сериозни (9:57–62; 10:2–12). Но Той ги съпровожда с положителни призиви — явни и неявни (9:60б, 62б; 10:2, 16, 18–24). Кои от тези призиви ви вдъхновяват да следвате ученичеството според Неговите условия?

13. Белези на истинските ученици на Исус

Лука 10:25-11:13

Понякога е трудно да се разбере кой е истински християнин. Това не е непременно защото хората безразборно твърдят, че са християни. Една от причините е, че много хора искрено живеят според наследени християнски ценности и дори показват някакъв плод на Духа. Но те нямат лична връзка с Бога. От друга страна, някои твърдят, че имат такава връзка, но не живеят според Неговите стандарти.

Сред множеството, които следват Исус, има и такива, които също не са били наясно относно ученичеството. Затова Исус прави напълно ясно какво отличава истинския Негов ученик.

1. Ако не ви бъде казано, как можете да разберете дали един човек е християнин?

2. Прочетете Лука 10:25–37. Разговорът започва с човек, който „стана“, което показва, че е слушал заедно с другите учението на Исус. Какви други факти за този човек можете да извлечете от стихове 25–29?

3. Какво разбира Исус за неговото разбиране на Закона (ст. 25–28)?

4. За да предизвика този законник, Исус представя героя в притчата си като самарянин. Този презрян чужденец доказва послушание към Божия закон на любов чрез действията си. Обърнете внимание на конкретните начини, по които той „се погрижи“ за пострадалия (ст. 33–35). Какви може да са причините на Исус да включи такива подробности?

5. В стих 36 Исус обръща първоначалния въпрос на законника от стих 29. Ако вие бяхте на негово място, какъв ефект би имало това върху вас?

6. Самарянинът е пример за първия белег на истинските ученици. Но какви възражения биха изтъкнали някои хора срещу следването на неговия пример?

7. Прочетете Лука 10:38–42. Марта показва както положителни, така и отрицателни качества. Според вашето наблюдение върху нея и думите на Исус, какъв е коренният ѝ проблем?

8. Да избереш „по-доброто“ е вторият белег на истинските ученици. Какви качества забелязвате у хора, които като Мария „избират по-доброто“?

9. Прочетете Лука 11:1–13 за третия белег на истинските ученици — молитвата. В стихове 2–4 Исус не дава молитва, която просто да се повтаря, а насоки за молитва. Кои основни нужди обхващат тези насоки?

10. Чрез притча и пояснение Исус насърчава учениците Си да се молят със смелост. Можем да бъдем дръзки, защото знаем кой е Бог — нашият Отец и нашият Цар (ст. 2, 13). Как доверието в такъв Бог трябва да преобрази вашата молитва?

14. Исус - спорещa личност

Лука 11:14-12:12

Когато мисля за хора, които предизвикват спорове, се сещам за Ал. Той беше един от най-ефективните мисионери, които съм познавала. Той предизвикваше спорове с почти всички около себе си — борда, колегите си, местните църковни ръководители. Те не знаеха какво да правят с него, нито какво да правят без него. Но тези, които той водеше към вярата, го обичаха.

Някои хора сякаш са родени да спорят. Те са най-щастливи, когато спорят с другите, дори когато атмосферата е приятна. Исус също беше спорна личност. Но той не участваше в ожесточени спорове от егоизъм. Той спореше с най-уважаваните библейски учени на Своето време, защото обичаше истината и мразеше лъжата.

1. Как реагирате на споровете? Защо?

2. Прочетете Лука 11:14–28, като се опитате да усетите психологическото напрежение. По какви два начина критиците на Исус го атакуват (ст. 15–16)?

3. В стихове 17–20 Исус отговаря на първата атака. Как показва, че тяхната позиция е нелогична?

4. След това Исус разширява твърденията Си за Себе Си и Своето дело (ст. 21–22, 23, 24–26, 27–28). Как всяка точка подсилва или изяснява Неговия аргумент?

5. Прочетете Лука 11:29–36. Исус отговаря на втората атака на критиците Си. По какъв начин сравнява Себе Си с Йона и Соломон?

6. Исус завършва спора с предупреждение, че Неговите критици носят отговорност да приемат светлината — тоест Него самия — която е сред тях (ст. 33, 36). По какви начини и ние можем да гледаме, но да не приемем светлината, която Бог ни дава?

7. Прочетете Лука 11:37–54. Домакинът се изненадва, че Исус не е извършил ритуално измиване на ръцете след контакт с нечистите. Исус отговаря на тази критика и след това отправя още шест обвинения към религиозните практики

на своите противници. От тези обвинения (ст. 42, 43, 44, 46, 47, 52) кое ви напомня за съвременна практика? По какъв начин?

8. Прочетете Лука 12:1–12. Исус трябва да подготви учениците Си за преследване от същите тези водачи. Първо Той се справя със страха им от хората. Как им помага да разграничат неправилния вид страх от правилния?

9. Второ, Той ги учи за ролята на Святия Дух (ст. 10–12). Споделете преживяване, което сте имали и което е подобно на стихове 11–12.

10. Малцина от нас биха участвали в публични религиозни спорове, както Исус. Но всички имаме случаи, когато трябва да се изправим срещу лъжите и да говорим истината. Какви са вашите възможности да направите това?

15. Според чии ценности живееш?

Лука 12:13-13:21

Християнин „юпи“*? Възможно ли е човек да бъде ученик на Исус според Неговите условия и едновременно с това да бъде „юпи“, за когото материалните ценности и най-новите екзотични преживявания са приоритет? Някои се опитват да имат и двете и не успяват — или едното, или другото.

Една такава християнка „юпи“ описва своя опит: „Десет години успешно съчетавах двете системи от ценности — на Исус и на Мадисън Авеню. После се сринах.“

Ние постоянно сме изпитвани в нашата ценностна система, защото живеем между земята и небето, времето и вечността. Исус ни дава насоки и сериозни предупреждения как да живеем плодотворно в това напрежение.

1. Показват ли християните липса на вяра в Божията грижа, когато сключват застраховки? Обяснете.

2. Прочетете Лука 12:13–34. Никъде Исус не осъжда притежанията. Но има много да каже за това как да ги използваме. Въз основа на стихове 15, 22–23 и 31, как бихте обобщили учението на Исус за живота и материалните блага?

3. Притчата на Исус след това илюстрира Неговата позиция. В описанието Му на богатия човек, кои характеристики се открояват?

4. Очевидно богатите не са единствените, които са в опасност да бъдат безумни. Как бедните и хората от средната класа също се изправят пред същите опасности?

5. Вероятно се отъждествяваме повече с хората, които Исус описва в стихове 22–34, отколкото с богатия човек. Какъв възглед за Бога изглежда имат тревожещите се християни?

---

*„Юпи“ е дума от българския жаргон, която идва от английското Yuppie – съкращение от Young Urban Professional или Young Upwardly-mobile Professional. Обикновено се използва за описание на: млади хора, живеещи в градска среда, с добре платена професия (често в бизнес, финанси, технологии, право), ориентирани към кариера и бързо израстване с модерен, „лъскав“ начин на живот. (б. пр.)

В какво отношението на Исус към Бога е в контраст с този възглед?

6. Прочетете Лука 12:35–48. Притчата илюстрира определени приоритети, които християните трябва да имат предвид във връзка с Неговото завръщане след заминаването Му — или във всяка кризисна ситуация. (Това, че Исус говори за Своето Второ пришествие, би било очевидно за слушателите Му, както и за нас.) Кои са тези приоритети, които се отнасят за всички слуги (ученици)?

7. Прочетете Лука 12:49–59. И трите притчи по-горе говорят или загатват за Божия съд върху изборите, които правим (ст. 20, 40, 46–48). Езикът и образността на нашия настоящ текст също сочат към този съд. Сред тези предупреждения, каква надежда предлага Исус на мъдрите (ст. 57–59)?

8. Прочетете Лука 13:1–9. Провокирани от учението на Исус за съда, някои хора повдигат въпрос за добре позната жестокост. В отговор, как Исус едновременно поправя погрешното им предположение и все пак дава надежда?

9. Прочетете Лука 13:10–21. Това е последният път, когато виждаме Исус да поучава в синагога. По какъв начин този спор за съботата с началника на синагогата обобщава приоритетите и ценностите на цялото служение на Исус?

Какво допринасят кратките притчи към това обобщение?

10. Припомнете си дейностите и личните си грижи от изминалата седмица. До каква степен те отразяват приоритетите и ценностите на Божието царство или на съвременното общество?

16. Малко ли са тези, които ще се спасят?

Лука 13:22-14:35

О твреме на време някоя нова група идва в нашия град, привличайки множество недоволни членове на други църкви. Водачите им са ги убедили, че само те имат правилното тълкуване на това „кои наистина са спасени“.

Хората по времето на Исус също искали да бъдат сигурни за спасението си. Те задавали въпроса по различни начини — „Какво трябва да направя, за да наследя вечен живот?“ „Как може човек да се роди отново, за да влезе в Божието царство?“ „Кой тогава може да бъде спасен?“ Дори светските хора питат: „Коя религия е правилната?“ Независимо от формата, това остава съществен въпрос за всеки човек.

1. Коя форма на този основен въпрос изразява вашите лични търсения?

2. Прочетете Лука 13:22–35. Лука подчертава, че Исус пътува към Йерусалим, което дава контекст на заглавния въпрос (ст. 22–23). Какво в притчата на Исус би изненадало Неговите юдейски слушатели — или може би и вас?

3. Въз основа на тази притча, как бихте отговорили на критиката на скептик, че Божиите условия за спасение са твърде тесни?

4. Мотивът на фарисеите да предупредят Исус не е ясен. Те вече са съюзени с иродианите — политически врагове — срещу Исус. Но Той е безстрашен (ст. 31–33). След това изразява друга емоция. Защо според вас Исус е толкова дълбоко загрижен за Йерусалим?

5. Прочетете Лука 14:1–24. Какво обяснява двойното мълчание на фарисеите на въпросите на Исус (ст. 4, 6)?

6. Фарисеите наблюдават Исус на това угощение. Но Той също наблюдава тях! Така чрез две притчи Той поучава гостите за истинската чест (ст. 7–11) и домакина за истинското гостоприемство (ст. 12–14). Как трябва поуките на Исус да повлияят на вашия социален живот?

7. Но тези две притчи водят и към тази за Голямото месианско угощение (ст. 15–24). Как тази трета притча завършва отговора на Исус на въпроса ни кой в крайна сметка ще бъде спасен?

8. Прочетете Лука 14:25–35. След като се обръща към националните водачи, Исус сега се обръща към нарастващата тълпа. Първо, Той излага Своите условия за ученичество, като поставя под въпрос силни привързаности – към семейството и към самия себе си. Какъв би бил съвременен пример за това християните да „мразят“ семейството си?

9. Пътуващите към Йерусалим минавали покрай стари дървени кръстове по пътя. Всеки знаел тяхното предназначение – за екзекуция на престъпници. Как тогава съпътстващите Исус пътници биха разбрали думите Му в стих 27?

10. Второ, Той казва на множеството да пресметне цената на ученичеството (ст. 28–33). Двете притчи изглежда имат една и съща идея. Но във втората притча как се различава предизвикателството на Исус?

Опитайте се да пресметнете цената на това да не следвате Исус според Неговите условия. Какво за вас е най-отрезвяващо?

17. Богът, Който обича да устройва празненства

Лука 15:1-32

Заглавието на известната картина на Рембранд „Завръщането на блудния син“ се фокусира върху по-младия син в добре познатата притча на Исус. Но чрез композицията и осветлението художникът ни кара да се съсредоточим върху бащата – лицето му, белязано от страдание, ръцете му, които с любов прегръщат окъсания младеж, цялото му тяло, наклонено към завръщащия се син.

Някои хора се съсредоточават повече върху греха и покаянието на младия човек, отколкото върху Божието състрадание и намерения. Покаянието е необходимо. Но радостта на Бащата, когато приема обратно, наистина доминира в картината.

1. Кога за първи път видяхте радостната страна на Божията природа?

2. Прочетете Лука 15:1–10. Какво провокира притчите на Исус?

3. В първите две притчи темата за стопанин, който търси нещо изгубено и се радва, когато го намери, започва да отговаря на критиците на Исус. Прочетете Лука 15:11–32. Третата притча повтаря основната тема. Но по какво се различава от първите две?

4. В началните думи на стихове 11–12, какви факти и какви изводи изтъква Исус относно семейните взаимоотношения?

5. В стихове 13–16 Исус обобщава преживяването на по-младия син далеч от дома. По какъв начин съчувствате на по-младия син? Защо?

6. Какви стъпки виждате в пълния обрат (на 180 градуса) на младия човек?

7. Драмата се засилва, когато Исус описва бащата в стихове 20–24. В светлината на стих 2, какво иска Той критиците Му да видят в този човек?

8. В общуването с по-големия син, какви други измерения на характера и мотивите на бащата се разкриват (ст. 28–32)?

9. Радостната природа на Бога все още е чужда, ако не и направо обидна за някои религиозни хора (виж ст. 2, 6–7, 9–10, 22–24, 32 и 14:16–17). Защо?

10. Коя част от тези три притчи ви подтиква да повярвате във възможността за нови или обновени промени във взаимоотношенията ви с членовете на семейството и с Бога?

18. Управление на парите

Лука 16:1-31

Предполага се, че вече сме оставили зад себе си „летящото високо“ десетилетие на алчността от 80-те години. През 1985 г. Иван Боески е бил оратор на дипломирането в престижно училище по бизнес администрация в Калифорния. Той казал на завършващия клас: *„Алчността е нещо добро, между другото. Искам да знаете, че мисля, че алчността е здравословна. Можете да бъдете алчни и пак да се чувствате добре със себе си!“*

Тъжно, да. И реакцията на онези млади мъже и жени била също толкова тъжна. Те се смеели и аплодирали. Година и половина по-късно Боески бил в затвора заради своята неудържима алчност.

Двете притчи в тази глава показват оценката на Исус за правилната употреба на парите.

1. Защо харесвате парите?

2. Прочетете Лука 16:1–18. Самата притча на Исус е доста ясна. Нейното приложение обаче изглежда не толкова ясно (ст. 8б–9). При първо прочитане, как изглежда, че Той прилага притчата към Своите ученици?

3. Къде в контекста можете да покажете, че Исус не одобрява алчността и нечестността?

4. Как тогава трябва да приложим тази притча? (Опитайте се да бъдете конкретни.)

5. Според Исус в стихове 10–15, как управлението на парите ни е свързано с нашето положение пред Бога?

6. В стихове 16–18 Исус продължава, като обвинява фарисеите, че изопачават Писанията, за да оправдаят действията си – било то трупане на пари или заобикаляне на Моисеевия закон относно развода.

Прочетете Лука 16:19–31. В първата част на притчата Исус противопоставя земното положение на Лазар и богатия човек, а след това и различното им

вечно състояние. Какво иска Исус фарисеите да видят относно връзката на парите с този живот и с живота след смъртта?

7. Във втората част на притчата научаваме повече за живота след смъртта (ст. 26–31). Какви факти и изводи забелязвате относно това измерение на съществуването?

8. До каква степен намирате наблюдението на Авраам относно скептиците за вярно в живота (ст. 29–31)?

9. Нашите роднини и приятели не са всички скептици. Молете се учението на Исус за живота след смъртта да ви подтикне към по-лично благовестие с онези, които все още са отворени.

10. Как тези притчи трябва да повлияят на настоящото ви използване на парите?

19. Как да развием вяра като синапово зърно?

Лука 17:1-18:14

Докато Исус, Неговите ученици и множествата се приближават към Йерусалим, Той знае, че ще ги обхване разочарование. Никой не разбира повтарящите Му се предсказания за смъртта Му от ръцете на народните водачи. Всички очакват политическа слава. Тяхната вяра е в националистически, политически Месия, който ще дойде да свали римските владетели.

Те трябваше да научат това, което и ние трябва да научим: вярата не е завършен пакет, който човек получава при обръщението. Нашето доверие не е в набор от правила, а в жива Личност. Вярата е развиващ се отговор към Бога и расте най-добре в трудностите на живота.

1. Откакто за първи път срещнахте Исус, какви разочарования сте имали относно Него и Неговия начин на живот?

2. Прочетете Лука 17:1–19. Разгледайте силната реакция на учениците в стих 5. Какво е причинило тази реакция?

3. В историята за прокажените Исус изглежда изненадан, че само един от десетте се връща с благодарност за изцелението си. Каква връзка виждате между вярата и благодарността в последните Му думи (ст. 17–19)?

4. Прочетете Лука 17:20–37, като отбележите кога се сменя аудиторията. За фарисеите, какъв акцент поставя Исус относно Божието царство? Защо?

5. Към Своите ученици Исус подчертава нуждата да бъдат подготвени за идването на Човешкия Син. Той използва два примера на предупреждение от Стария завет. Защо тези хора са били неподготвени за Божия съд?

6. Прочетете Лука 18:1–14. Първата притча продължава наставленията на Исус как да живеем в очакване на Божието царство: да се молим постоянно и да не се отказваме. Какви са някои причини хората да се отказват от молитвата?

7. За да ни насърчи да постоянстваме в молитвата, Исус представя определен образ на съдия като контраст с Бога. По какъв начин Бог е различен от съдията (ст. 6–8)?

8. Постоянството в молитвата е балансирано от предупреждението във втората притча да не бъдем самонадеяни спрямо Бога (ст. 9–14). И двамата се обръщат с „Боже“. Но как техните молитви разкриват различни представи за Бога и за тяхната връзка с Него?

9. Какво биха могли вашите молитви да разкрият за вашето разбиране за Бога и за начина, по който се отнасяте към Него?

10. Вярата често изглежда абстрактна и трудно постижима. Как в това изучаване Исус я прави по-конкретна и приложима за вашия всекидневен живот?

20. Незначителните хора, които Бог избира

Лука 18:15-19:10

„Само малките хора плащат данъци.“ Този цитат идва от много богатата „кралица на хотелите“ Леона Хелмсли, която по-късно плаща скъпо за укриване на данъци. Какъв контраст с Божието състрадание към „малките хора“. Нашето изучаване ни запознава с три групи или личности, които обществото счита за незначителни – малки деца, един сляп просяк и бирник. Те представляват видове хора, които Той иска в Своето месианско общество.

1. Във вашата общност кои се считат за незначителни – хора „втора класа“?

2. Прочетете Лука 18:15–30. Учениците отразяват отношението на своето общество към децата – че са незначителни (ст. 15). Как Исус им придава значимост?

3. За разлика от това, стихове 18–30 говорят за един „някой“, който сам се лишава от царството. Той има всичко, което обществото счита за достойно за възхищение и желано. Но какво условие за вечен живот му липсва (ст. 22)?

4. Учениците са изненадани от думите на Исус за богатия човек (ст. 24). Обикновено евреите вярвали, че богатството е знак за Божието благословение. Как Исус изяснява тяхното неясно разбиране за спасението (ст. 27–30)?

5. В Лука 18:31–34 четвъртото предсказание на Исус към Дванадесетте за Неговата предстояща насилствена смърт отново среща неразбиране. Техните предположения за богатство и политическа програма (19:11) ги правят глухи за намерението на Исус. Прочетете Лука 18:35–43. В следващото събитие Лука ни представя някого, който представлява друга група „никои“. Какво е необичайното в отношението и титлата, спомената в думите на просяка, което привлича вниманието на Исус?

6. Как бихте обяснили отговора на Исус на някого, който не е християнин (ст. 40–42)?

7. Прочетете Лука 19:1–10 за различен вид „никой“. Йерихон бил богат земеделски град, популярен курорт за царе и свещеници. Какъв тип характер вероятно би развил един главен бирник в такъв град?

8. Каква друга страна на Закхей се разкрива в стихове 3–6 и 8?

9. Разгледайте заключителното изявление на Исус за преобразеното положение на Закхей (ст. 9–10). Как бихте използвали това „мини-евангелие“ с човек, който търси вярата?

10. Кой външен човек или „никой“ бихте могли да доведете при Исус?

21. Фалшиви очаквания относно Божието Царство

Лука 19:11-48

Повечето от моите началници са били строги хора, които често са ме изнервяли. Но в дългосрочен план сме работили заедно продуктивно. Ако уважаваме и харесваме началниците си, често сме готови да работим усилено и дори извънредно. Ако не ги уважаваме или харесваме, обикновено не желаем да работим. Тогава вероятно ставаме непродуктивни.

По същия начин личният ни възглед за Бога влияе върху „работните“ ни взаимоотношения с Него. В този случай продуктивността има не само временни, но и вечни последствия. Това ще видим днес.

1. Какво прави един началник добър?

2. Прочетете Лука 19:11–27. Ключовите думи на Исус в стих 10 са разпалили месианските очаквания на тълпата. Притчата на Исус има за цел да противодейства на всякакви фалшиви надежди. В стихове 12–15 какви сравнения между благородника и Самия Него подчертава Исус?

3. Господарят е дал по една мина (*мнаса* в някои преводи - б. пр.) на всеки слуга. Последващото възнаграждение и наказание на всеки подчертава важността на това действие. Какво иска Исус слушателите Му да разберат относно мината и нейното използване?

4. Помислете за момента на отговорност, когато господарят се връща като цар (ст. 15–26). Наградата на първите двама (представителни) слуги е проста. Но разговорът на царя с третия слуга е подробен. С този акцент каква е поуката, която Исус прави (имайки предвид ст. 11)?

5. Притчата на Исус илюстрира принцип на настойничество, обобщен в стих 26. Кога сте виждали този принцип да действа?

6. Противниците на благородника, който става цар, са споменати само в началото и в края (ст. 14, 27). Кого Исус има предвид те да представят?

Как Той разбива фалшивите надежди на тази група?

7. Прочетете Лука 19:28–48 – въведението към последните дни на Исус на земята. Виждаме Исус в различни аспекти на Неговата месианска роля. С една описателна дума или фраза, каква загриженост на Исус виждате:
- когато се приближава към Йерусалим (ст. 37–40)?
- когато размишлява за Йерусалим (ст. 41–44)?
- когато влиза в храмовия двор (ст. 45–46)?
- когато поучава в храма (ст. 47–48)?

8. В тази цялостна картина на Исус като Месия, какво ви е трудно да разберете за Него?

9. На какво от видяното тук за Исус можете да откликнете положително? Защо?

10. Размишлявайте върху това, което сте видели днес за Исус като Месия и Цар.

Поклонете Му се с хвала, благоговение и благодарност.

22. Последни спорове - ясно отхвърляне

Лука 20:1-21:4

Спомням си как един хуманист в университета се опита да заклейми християните като група неудачници. Той твърдеше, че не му е нужна религия като опора, както било при тях. Останах без думи от враждебния му тон. После се сетих за три съвършени отговора (по-късно същата вечер в леглото).

Повечето от нас не мислят толкова бързо и със сигурност не толкова ясно и остро като Исус. Видяхме Го като безстрашен участник в спорове в Галилея. Сега ще Го видим в столицата, изправен срещу четири различни групи с власт, които отправят нападки срещу Него.

1. Как разбирате кога да защитите вярата си и кога не?

2. Прочетете Лука 20:1–26 за първите две от четирите спора на Исус с водачите на народа. В края на дебата за Неговата власт, какво е постигнала всяка страна (ст. 1–8)?

3. Чрез притча и коментар Исус произнася окончателна присъда над тях (ст. 9–18). Как реагирате на Неговото строго описание на Бога?

4. В стихове 20–26 същата група поставя втори капан. Вместо това те сами попадат в него, когато Исус оспорва погрешните им предположения за политическите задължения. Какво е политическо/религиозно напрежение за вас като християнин?

5. Прочетете Лука 20:27–47. Садукеите приемали само първите пет книги на Стария завет, които според тях не казват нищо за живота след смъртта. Какво тогава се надяват да постигнат с тяхната хипотетична история относно вярата във възкресението?

6. Отново Исус посочва погрешните предположения зад техния въпрос. Каква грешка разкрива в тяхното разбиране за живота след смъртта (ст. 34–36)?

7. Освен това Той показва от книга, която те приемат (Изх. 3:6), че техният водач Моисей е вярвал в безсмъртие (ст. 37–38)! „Умните“ хора днес все още се опитват да осмеят и обяснят неудобни факти за тяхната система от убеждения. Какви примери познавате?

8. Исус поема инициативата в последния спор (ст. 41–44). Всички добри юдеи вярвали, че Месията ще бъде физически потомък на цар Давид. Затова Той избира познат месиански текст – Псалм 110:1 – за да аргументира божествеността на Месията. Отново те не смеят или не искат да отговорят на Неговия логичен въпрос (ст. 44). Но Исус не остава на нивото на теологичен спор. Той атакува някои зли практики (45-47). Какво може да направи хора с религиозен авторитет толкова коравосърдечни?

9. И четирите групи напълно отхвърлят Исус като Божия Месия-Цар. След това вече няма спорове за истината — само арест и смърт. Освен чрез валидни дискусии, как можем да поддържаме библейската истина срещу враговете на християнството?

10. Прочети Лука 21:1–4, който Лука свързва с 20:47. Колко освежаваща трябва да е била срещата с тази вдовица за Исус след споровете! Какво ви казва това за вида вяра, който Исус цени?

Молете се сега за такава вяра.

23. Подготовка за края

Лука 21:5-38

„Злото царство“ на някогашния могъщ СССР е изчезнало и бившите му съюзници са оставени да се борят за военна помощ. Ние прославяме Бога за това. Но някои „учени“ по библейско пророчество трябва да пренапишат книгите си относно това кой е Антихристът и кои са народите, които ще се съберат за битката при Магог.

Сензационните тълкувания на „Последните дни“ могат да разтревожат хората, особено когато Близкият изток е в новините. Други реагират срещу това, което възприемат като плашещи тактики, като избягват всякакво разглеждане на библейските пророчества. В днешната глава Господ Исус ни показва как да запазим баланс, като бъдем добре информирани и послушни на Неговите наставления.

1. Как обикновено реагирате на библейски текстове или дискусии за „Последните дни“?

2. Прочетете Лука 21:5–38, като опитате да слушате Исус като един от учениците, които се възхищават на храма. Какви са общите ви впечатления от поучението на Исус за края на века?

3. Поне три важни събития са очевидни. Първото е, че Исус изнася това поучение на учениците Си около 30 г. сл. Хр. в Йерусалим. Кои са другите две (ст. 20–24 и ст. 27–28)?

4. Наблюдавайте какво се случва между тези събития. Например, какви трудности настъпват между първото и второто събитие (ст. 8–9)?

5. Но Исус също казва, че през това време ще се случат и някои положителни неща (ст. 12–19). (Тези неща могат да се приложат и между второто и третото събитие.) Какво в посланието на Исус ви дава надежда за иначе несигурното бъдеще?

6. В стихове 8–9 Исус казва, че определени събития не са признаци за края. Но какво казва, че ще бъдат признаци за края, когато Той се върне (ст. 25–28, а вероятно и ст. 10–11)?

7. Исус иска учениците Му да бъдат осведомени, но не и обсебени от „знаци“. Той е по-загрижен те да знаят как да живеят с оглед на тези предстоящи събития и трудности. Разгледайте Неговите съвети и предупреждения (ст. 8, 9, 14, 28, 29, 34–36). Кои от тях особено ви напомнят да бъдете по-добре подготвени за завръщането на Исус?

8. Кое от Неговите обещания ви дава силен стимул да бъдете добре подготвени (ст. 14–15, 19, 24, 28, 31, 33)?

9. Как притчата на Исус за смокиновото дърво (ст. 29–31) е свързана с предходните Му поучения?

10. Земните грижи могат да ни направят безчувствени към духовните реалности и неподготвени да застанем пред „Човешкия Син“ (ст. 5, 34–36). Кои аспекти на съвременния живот ви изкушават по този начин?

24. Новата Пасха на Исус

Лука 22:1-46

Сега навлизаме дълбоко в най-тъжните дни от историята. С помощта на Юда, водачите – смятани за най-просветените мъже в своя народ – завършват заговора си да убият Божия Син.

Но тези дни са и най-великите дни на земята за Исус. Той е на път да завърши Своята мисия и потвърждава на Дванадесетте, че те ще продължат това дело. Затова насаме с тях Той установява новата Си Пасха, която ще замени старата.

1. Спомнете си най-вълнуващото за вас празнуване на Господната вечеря. Какво го направи такова?

2. Прочетете Лука 22:1–6, опитвайки се да разберете властите. Какво добавя този откъс към познанията ви за тези хора?

3. Историята показва, че предателството от приятел или член на семейството не е нещо необичайно. Но какво поставя предателството на Юда към Исус в отделна категория?

4. Прочетете Лука 22:7–23, като сравнявате плановете на Исус с плановете на властите. Докато разглеждате Неговите планове, какво ви впечатлява в самия Исус?

5. Лука има специално отношение към дълбоките чувства на Исус в онази нощ, когато Той установява новата Си Пасха. Обърнете внимание на повторението на собствените думи на Исус за „яденето на Пасхата“ (ст. 8, 11, 15–16, 17–18; виж също ст. 30). Какво според вас означава всичко това за Исус в този момент?

6. Прочетете Лука 22:24–38 за това какво още се случва през онази последна вечер заедно. Исус укорява учениците за тяхната загриженост за власт и престиж. Какви уроци ги учи Той за вида водачи, които иска да продължат Неговото дело (ст. 26–27)?

7. Исус ги подготвя допълнително за предстоящите изпитания. Първата подготовка е за Петър непосредствено пред него. Втората е за всички апостоли в дългосрочен план. Подобно на тях, и ние ще трябва да се изправим пред

официална враждебност (ст. 36–38). При всяко изпитание какво трябва да им помогне да устоят (ст. 28, 29–30, 31, 32, 35)?

8. Защо Господ Исус може да има доверие в тези дребнави, объркани, себични мъже — и в нас, които често сме като тях?

9. Прочетете Лука 22:39–46. Какви насоки за молитва виждате във всеки стих, показващи примера на Исус?

10. Установяването на новата Пасха от Исус е съпроводено с човешка слабост и провал. При изкуплението на учениците Си Той използва техните недостатъци. Кои слабости и провали искате да признаете, докато размишлявате отново върху участието си в новата Пасха на Исус?

25. Посланието на кръста

Лука 22:47-23:56

Символът на кръста се използва по много начини — в и върху християнските църкви, от Червения кръст, върху много европейски знамена. Използва се и като бижу дори от нехристияни. Но те никога не биха помислили да носят умален златен модел на електрически стол около врата си. През първи век дървеният кръст е означавал смъртно наказание за престъпници.

Исус умира като престъпник, за да бъде заместник за нас, грешниците. Някои стари химни добре са запазили тази основна истина за кръста на Исус. Не много съвременни песни за Неговата смърт правят това. Подходете към това изучаване с молитва за по-дълбоко разбиране на кръста на Исус.

1. Какво беше първото ви разбиране за християнския кръст?

2. Прочетете Лука 22:47–62. С една дума или израз опишете начина, по който Исус се отнася към всеки човек или група по време на Своя арест.

3. Само няколко часа след като Петър се заклева във вярност на Исус, той прави пълно отричане (ст. 57–60). В какви ситуации сте изкушени да избягвате да се отъждествявате с Исус и Неговото дело?

4. След безсънна нощ в ръцете на безчувствени стражи, Исус е изправен пред предварителен процес на разпит. Юдейският съвет Го обвинява в религиозното престъпление богохулство. Но това не е достатъчно, за да бъде екзекутиран. Затова в римския съд пред управителя Пилат те променят обвинението в политическо — измяна. Прочетете Лука 23:3–25. Какви причини можете да посочите за мълчанието или почти мълчанието на Исус пред Пилат и Ирод (23:3, 9; виж също 22:67)?

5. Три пъти Пилат казва, че не намира валидно обвинение срещу Исус и се опитва да Го освободи (ст. 4, 13–16 и 22). Защо тогава накрая произнася смъртната присъда над Исус?

6. Смесена тълпа придружава Исус към разпятието Му извън града. Като си припомните предишната нощ, можете да си представите Неговото физическо и емоционално състояние. И все пак Той продължава да бъде пророчески и

състрадателен, особено към жените, които скърбят (ст. 26–31). Прочетете стихове 32–56. Лука дава малко подробности за физическата смърт на Исус. Вместо това той се съсредоточава върху нагласите на хората. Какво отношение към Човека на средния кръст разкрива всяка група или отделен човек?

7. Лука се съсредоточава върху един от престъпниците — единствения човек, на когото Исус отговаря лично. Каква може да е причината на Лука за този акцент?

8. През всичките шест часа на кръста Исус поддържа връзка с Отца Си. Какво показват кратките Му думи към Отца за тяхната връзка (ст. 46, 34)?

9. Лука внимателно записва физическите явления, настъпили в момента на смъртта на Исус (ст. 44–45). Какво означават те и какво подсказват на практика за тази смърт? (Сравни с Евреи 10:19–25.)

10. Какво можем да направим, за да направим посланието на кръста актуално за нашия нуждаещ се свят — като църква?

...а като отделни личности?

26. Бог има последната дума

Лука 24:1-53

Как можеш да унищожиш християнството? Като обясниш възкресението на Исус по друг начин. Например можеш да кажеш, че развълнуваните жени при гроба са се заблудили. Или да твърдиш, че са отишли при грешния гроб. Можеш да настояваш, че възкресението е било духовно, а не физическо, или че учениците са имали халюцинации.

Още от първата Пасха досега враговете на Църквата се опитват да премахнат историческите факти (Матей 28:11–15). Никой не е успял.

1. Кое обичате да празнувате повече — Коледа или Великден? Защо?

2. Прочетете Лука 24:1–12, като опитате да усетите промяната в емоциите от стих на стих. Жените са личната връзка между кръста и празния гроб. Представете си, че сте една от тях. Как се чувствате, когато мъжете реагират с „Глупости!“? Как се чувствате, когато виждате Петър да тича към гроба?

3. Прочетете стихове 13–35 за най-дългата запазена среща с възкръсналия Исус. Какви хора ви се струват тези двама ученици?

4. Какво ви впечатлява в разговора на непознатия с тях?

5. Можем да съчувстваме на борбата на учениците между отчаяние и надежда. В Своя упрек Исус посочва причината за тяхното отчаяние — нежеланието да повярват на Писанията за Месията (ст. 25). Споделете преживяване, в което Писанията са ви извадили от отчаяние и са ви дали нова надежда.

6. Прочетете Лука 24:36–53 като човек, който търси истината за възкресението на Исус. Кои факти и последици ви помагат да повярвате в Неговата реалност като личност?

Кое ви озадачава?

7. В продължение на около три години Исус подготвя учениците Си да продължат Неговото дело. Кулминацията на тази мисия е обучение, подчертаващо систематично, задълбочено разбиране на Библията (ст. 25–27, 32, 44–47). По какъв начин можете да свидетелствате за значението на това?

8. Стих 49 е разширен в Деяния 1:4–5 и Йоан 14:16. Защо както изучаването на Библията, така и Святият Дух са необходими за ефективното благовестие?

9. Внимателно изучавахме живота и мисията на Исус. Кои според вас са трите най-важни причини (подбуди) да бъдете Негов „свидетел за тези неща“?

10. Какво послание имаме! Господ Исус дойде, за да донесе нова надежда и нова радост на света! Как можете вие (и вашата църква или общност) да занесете посланието на Исус за нова надежда и нова радост във вашата общност?

Воденето на библейска дискусия може да бъде приятно и възнаграждаващо преживяване. Но може да бъде и плашещо — особено ако никога не си го правил преди. Ако се чувствате така, вие сте в добра компания. Когато Бог призова Моисей да изведе израилтяните от Египет, той отговори: *„О, Господи, моля Те, изпрати някой друг“* (Изход 4:13).

Когато Соломон стана цар на Израил, той почувства, че задачата е далеч над възможностите му: *„Аз съм само малко дете и не знам как да изпълнявам задълженията си… Кой е способен да управлява този велик народ?“* (3 Царе 3:7, 9).

Когато Бог призова Еремия да бъде пророк, той отговори: *„Ах, Господи Боже! Аз не умея да говоря; аз съм още млад“* (Еремия 1:6).

Учениците също били *„необразовани, обикновени хора“* (Деяния 4:13). Тимотей бил млад, слаб и уплашен. „Трънът в плътта“ на Павел го карал да се чувства слаб. Но Божият отговор към всички Негови служители — включително и към вас — е същият: *„Моята благодат ти е достатъчна“* (2 Коринтяни 12:9). Успокойте се. Бог помогна на тези хора въпреки слабостите им и може да помогне и на вас въпреки чувството ви за недостатъчност.

Има и друга причина да бъдете насърчени. Воденето на библейска дискусия не е трудно, ако следваш определени насоки. Не е нужно да бъдеш експерт по Библията или обучен учител. Предложенията по-долу ще ви помогнат да изпълните ролята си като водач ефективно и с радост.

Подготовка за изучаването

1. Помолете Бог да ви помогне да разберете и приложите пасажа в собствения си живот. Ако това не се случи, няма да бъдете готови да водите другите. Молете се и за различните членове на групата. Помолете Бог да отвори сърцата ви към посланието на Неговото Слово и да ви мотивира към действие.

2. Прочетете въведението към целия наръчник, за да получите общ поглед върху цялата книга и въпросите, които ще бъдат разгледани.

3. Когато започвате всяко изучаване, прочетете и препрочетете определения библейски пасаж, за да се запознаете добре с него.

4. Работете внимателно през всеки въпрос в изучаването. Отделете време за размисъл, за да прецените как да отговорите.

5. Запишете мислите и отговорите си, докато се подготвяте. Това ще ви помогне да изразите ясно разбирането си за пасажа.

6. Може да ви е полезно да имате подръка библейски речник. Използвайте го, за да намерите значенията на непознати думи, имена или места.

7. Помислете как можете да приложите Писанието в живота си. Помнете, че групата ще следва вашия пример при отговора на въпросите – те няма да навлязат по-дълбоко, ако вие не го направите.

8. След като завършите собственото си изучаване на пасажа, запознайте се с бележките за водещия на изучаването. Те са предназначени да ви помогнат в няколко аспекта:

   Първо, те разкриват целта, която авторът на наръчника е имал предвид при създаването на изучаването. Отделете време, за да помислите как въпросите работят заедно, за да постигнат тази цел.

   Второ, бележките предоставят допълнителна информация за фона или предложения за динамиката на групата относно различни въпроси. Тази информация може да бъде полезна, когато хората имат затруднения в разбирането или отговора на даден въпрос.

   Трето, бележките за лидера могат да ви предупредят за потенциални проблеми, които може да срещнете по време на изучаването.

9. Ако искате да си припомните нещо, споменато в бележките за водещия, направете си бележка под съответния въпрос в изучаването.

Водене на изучаването

1. Започнете изучаването навреме. Освен ако не водите евангелизационно библейско изучаване, започнете с молитва, като молите Бог да ви помогне да разберете и приложите пасажа.

2. Уверете се, че всеки във вашата група има помагало или знае кой текст ще се изучава. Насърчавайте ги да се подготвят за всяка дискусия, като си прочетат предварително текста.

3. В началото на първата ви среща обяснете, че тези изучавания са предназначени да бъдат дискусии, а не лекции. Насърчавайте членовете на групата да участват. Въпреки това не оказвайте натиск върху по-срамежливите в първите няколко срещи.

4. Прочетете уводния параграф в началото на дискусията. Това ще насочи групата към изучавания пасаж.

5. Прочетете пасажа на глас, ако изучавате една глава или по-малко. Можете да го направите сами или някой друг може да чете, ако е помолен предварително. По-дълги пасажи понякога може да се четат на части в различни моменти. Някои изучавания обхващат няколко глави – тогава четенето на глас може да отнеме твърде много време, затова членовете трябва просто да прочетат зададените пасажи предварително.

6. Когато започнете да задавате въпросите, имайте предвид следното. Първо, въпросите са създадени да се използват така, както са написани. Ако желаете, можете просто да ги прочетете на глас или да ги изразите със свои думи, но не се препоръчва ненужно преформулиране. Второ, въпросите са предназначени да насочат групата към разбиране и прилагане на основната идея на пасажа.

Авторът на помагалото е изложил своята представа за основната идея в целта на изучаването в бележките за водещия. Опитайте се да разберете как пасажът изразява тази идея и как въпросите помагат да се води групата в тази посока.

Понякога може да е подходящо да се отклоните от помагалото. Например, ако даден въпрос вече е бил отговорен, преминете към следващия. Или ако някой повдигне важен въпрос, който не е включен – отделете време да го обсъдите. Важно е да проявявате преценка. Има много пътища към целта, но най-лесният обикновено е предложеният от автора.

7. Избягвайте да отговаряте сами на въпросите. Ако е необходимо, повторете или преформулирайте въпроса, докато стане ясен. Ако водачът говори твърде много, групата бързо става пасивна.

8. Не се страхувайте от тишината. Хората имат нужда от време да мислят, преди да отговорят.

9. Не се задоволявайте само с един отговор. Питайте: „Какво мислят останалите?“ или „Нещо друго?“

10. Оценявайте всички приноси. Стремете се да утвърждавате. Ако отговорът е очевидно грешен, попитайте: „Кой стих те доведе до този извод?

11. Не очаквайте всички отговори да са насочени към вас. С времето участниците ще започнат да общуват помежду си – знак за здрава дискусия.

12. Не се страхувайте от противоречия. Те могат да бъдат полезни. Ако не разрешите нещо напълно, продължете и го имайте предвид за по-късно.

13. Придържайте се към разглеждания пасаж. Той трябва да бъде основният източник на отговори. Избягвайте излишни отклонения.

14. Периодично обобщавайте казаното от групата, за да свържете идеите и да дадете последователност – но без да изнасяте лекция.

15. Завършете с разговорна молитва, молейки Бог да помогне да приложите наученото.

16. Завършете навреме.

Компоненти на малките групи

Една здравословна малка група трябва да прави повече от изучаване на Библията. Има четири основни компонента, които трябва да се вземат предвид при организирането на времето ви заедно.

Грижа. Малките групи ни помагат да растем в познанието и любовта към Бога. Библейското изучаване е ключът към осъществяването на това и е основата на вашата малка група.

Общност. Малките групи са прекрасно място за изграждане на дълбоки приятелства с други християни. Отделете време за неформално взаимодействие преди и след всяко изучаване. Планирайте дейности и игри, които ще ви помогнат да се опознаете. Прекарвайте време, забавлявайки се заедно—организирайте пикник или гответе вечеря заедно.

Поклонение и молитва. Вашето изучаване ще бъде обогатено чрез време, прекарано в прослава на Бога с молитва или песен. Молете се за нуждите на другите и следете как Бог отговаря на молитвите във вашата група. Помолете Бог да ви помогне да приложите наученото в изучаването.

Изходяща дейност. Обръщането към другите може да бъде практичен начин за прилагане на наученото и ще предпази групата ви от прекомерен фокус върху себе си. Организирайте поредица от евангелизационни дискусии за вашите приятели или съседи. Помогнете на възрастен приятел, като почистите неговия двор. Служете заедно в кухня за бедни или прекарайте ден, като помагате на някое социално служение в града ви.

Много допълнителни предложения и помощ във всяка от тези области могат да бъдат намерени в *Small Group Idea Book*. Информация за изграждане на малка група можете да откриете в *Small Group Leaders' Handbook* и *The Big Book on Small Groups* (и двете от *InterVarsity Press*). Прочитането на една от тези книги би било полезно за вас.

Лидерски бележки върху изучаванията

1: Хора на надеждата (Лука 1:1–80)

Цел: Да разберем какво означава за нас, че Бог никога не е забравил Своите цели и не е изоставил Своя народ.

Въпрос 2. Не се задържайте дълго на този въпрос. Той има за цел главно да помогне на хората да прегледат целия текст, както и да оценят силните връзки със Стария завет и продължаващите Божии цели.

Въпрос 3. Молитвата на Захария по-вероятно е била молитва за идването на Месията, а не за син. Разбира се, той би бил добре запознат с месианските пророчества като Малахия 4:5–6 и с Числа 6:3, които описват назирейския обет за Божиите помазани водачи.

Въпрос 4. Това трябва да е било недвусмислено Божие дело поради неговото изключително значение. Вероятно това би накарало хората да се върнат към месианските пророчества. Би ги подготвило за най-великото събитие в историята — човешкото раждане на Божия Син.

Въпрос 5. Всяко еврейско момиче от племето на Юда е мечтаело да бъде майката на Месията. Много от тях биха имали типични представи. Но:

- тя е тийнейджърка селянка, а не свещеник като Захария;
- не е омъжена като Елисавета;
- Гавриил два пъти заявява, че тя е намерила благоволение пред Бога;
- нейното дете ще бъде самият Месия, не просто Негов предтеча;
- няма да има човешки баща, а Святият Дух ще донесе новия живот;
- Месията ще бъде божествен Цар.

Въпрос 7. Песента на Мария силно отразява песента на Анна, когато тя ражда един специален водач (1 Царе 2:1–10). Чрез вдъхновението на Святия Дух Мария я променя според своята ситуация.

2: Дете на надеждата (Лука 2:1–52)

Цел: Да преживеем отново удивлението от въплъщението на Бога сред всякакви обикновени хора.

Въпрос 2. Обстановката на раждането на Исус при Лука е свят, в който:

- имперският Рим е на власт;
- политическата власт управлява живота на смирени и потискани хора от различна култура и религия;
- бедните и онеправданите имат малко възможности за политическа или икономическа справедливост — което контрастира с божественото царство на Христос.

Въпрос 3. Бъдете кратки с тези по-субективни въпроси. Отделете точно толкова време, колкото да помогнете на хората да оценят различните си ситуации.

Въпрос 5. Като се придвижвали из страната, овчарите били известни с кражби и ненадеждност (Леон Морис, *Luke*, Tyndale New Testament Commentaries [IVP, 1988]). Освен това други евреи ги презирали, защото не можели да спазват всички подробности на закона или церемониалните изисквания (Уилям Баркли в *The Gospel of Luke*, St Andrew's Press). Тези конкретни овчари обаче показват известно благочестие и вероятно са познавали обещанията за Месията.

Въпрос 7. Интересът на Лука е повече към пророческото даване на името, отколкото към обрязването. Това име се отнася към Лука 1:31, но Матей 1:21 по-ясно казва, че детето трябва да се нарече Исус, защото Той ще спаси народа Си от греховете им.

Въпрос 8. Не забравяйте да включите Симеон и Анна като хора на надеждата в Божията вярност към Израил (заедно със Захария и Елисавета, Мария и Йосиф и овчарите).

Въпрос 9. „Баща Ми" сигурно е стреснало всички уши, но също така е било и пророческо. Исус е осъзнавал уникалната Си връзка с Бога, която надхвърля отношенията Му с религиозните водачи и с Неговите земни родители. (Това твърдение по-късно ще Го постави в конфликт с водачите на народа — Йоан 5:18.) Той е могъл да обсъжда теми с най-висшите библейски учени на тяхното ниво. Макар че е бил послушен на родителите Си, връзката Му с тях започва да се променя.

3: Обществена подготовка – служението на Йоан (Лука 3:1–20)

Цел: Да разгледаме служението на Йоан в проповядването на покаяние като нещо необходимо и днес.

Въпрос 1. Гръцката дума *metanoia* буквално означава “промяна на ума”.

Въпрос 2. Светската, на пръв поглед всемогъща политическа власт на Рим, представена чрез кесаря, управителите, тетрарсите и назначеното от Рим първосвещенство, контрастира с невидимата, на пръв поглед незначителна власт на Бога. Тези две сфери на власт са сцената на предстоящия конфликт между Исус и силите, които управляват.

Въпрос 4. Йоан разбираше своята аудитория по-добре, отколкото ние бихме си помислили. Той поема рискове в Своята безстрашна и остра проповед, защото знае, че искрените сред слушателите Му ще откликнат на истината, която ще ги освободи.

Въпрос 5. Йоан атакува основата на материализма, който се изразява в:
- хора, които се вкопчват в неща, които биха могли да споделят с нуждаещите се;
- алчност;
- още алчност.

Въпрос 7. Йоан подчертава ролята на Христос в съда. Това е в съответствие с неговата тема за „кръщение на покаяние за прощение на греховете“, макар че е възразително за някои, които се чувстват неудобно с идеята за „отмъстителен Бог на Стария завет“. Бъдете готови да обсъдите балансиран поглед за Бога.

Въпрос 8. Божието предложение за спасение е добра новина само за тези, които първо признават лошата новина, че без Божието прощение те наистина са осъдени. Исус не може да бъде Спасител на човека, без също да бъде негов Съдия (виж Лука 19:12–28; Деяния 10:42).

Въпроси 9–10. Бъдете чувствителни към нуждите на групата, докато се фокусирате върху тези въпроси за приложение.

4: Лична подготовка – кръщение и изкушение (Лука 3:21–4:13)

Цел: Да разберем истинността на човешката природа на Исус като наш пример.

Бележка за четенето. Пропуснете четенето на родословието на глас в групата. Тази част ще бъде разгледана във въпрос 4.

Въпрос 2.
- Исус беше част от „всички хора“, които се кръщаваха.
- Неговата молитва показва осъзнаване на Неговото божествено значение.
- Това е публичното представяне на Божия Син пред Израил.
- Божието присъствие и сила са ясно видими и чуваеми за всички.

Въпрос 3. Целта на този въпрос е да помогне на хората да оценят реалността на това, че Исус се отъждествява с нас в нашата човешкост. Добавете свои насочващи

въпроси, за да могат сами да открият как Исус също се е борил с трудни решения — например да остави традиционната семейна професия, да пожертва брака и семейния живот, да бъде отделен от семейството си и от традиционния общностен живот.

Въпрос 4. Като поставя родословието между кръщението и изкушението, Лука отново подчертава универсалната човечност на Исус (виж Евреи 2:14–18; 5:7–9). За разлика от това, родословието на Матей (1:1–16) подчертава произхода на Исус от цар Давид и от Авраам, бащата на юдеите. Акцентът на Лука показва по-широката човечност на Исус и подготвя пътя за неговата основна тема — спасението на целия свят, не само на юдеите.

Въпрос 5. В стихове 3 и 9 „ако“ (на гръцки) означава „понеже“, защото дяволът много добре знаеше, че Исус е Божият Син. Дяволът познаваше основите на мисията на Исус:

- Бог беше дал на Исус сила да помага на хората;
- Божията цел беше да възвърне изгубения свят чрез смъртта на Исус;
- Исус искаше хората да Го следват чрез вътрешна морална промяна. При всяка от тези точки Сатана се опита да Го накара на компромис.

Трите основни и естествени желания, към които дяволът се обърна, бяха:

- да задоволи глада си и да се чувства удобно;
- да притежава и контролира неща;
- да влияе и да бъде приет от другите.

Въпрос 6. Исус беше воден от Духа в пустинята, за да се съсредоточи върху Бога и Неговите цели, преди да започне публичното Си служение. Дяволът беше там, за да Го отклони. Първото изкушение беше Исус да използва силите Си, за да задоволи собствените Си физически нужди от храна, вместо преди всичко да ги използва, за да помага на хората. Второто изкушение беше да не се покори на Бога, като избегне кръста, и да се подчини на дявола, използвайки погрешни средства, за да възвърне Божия изгубен свят. Третото изкушение беше да направи нещо видимо, сензационно и евтино, за да привлече хората да Го следват, вместо да ги учи и да им помага да променят живота си.

Въпрос 8. Този въпрос е свързан с въпрос 5. Той се нуждае от разширяване за лично приложение.

5: Обещаващи, но опасни начала (Лука 4:14–5:16)

Цел: Да се учим от Исус как да посрещаме отхвърляне и въпреки това да продължаваме.

Въпрос 2. Успехът на Исус в устояването на изкушенията на дявола Го подготвя пряко за успешното начало на Неговата мисия. Ако беше се провалил в тези изпитания в пустинята, Той би се дисквалифицирал от воденето на тази мисия. Лука показва това, като веднага свързва завръщането на Исус „в силата на Духа“ с положителното и широко приемане в Неговата област Галилея. Но това приемане е също контрастирано с почти фаталното отхвърляне от Неговия роден град Назарет. Тези изпитания Го подготвят както за популярност, така и за враждебност. (Виж също действието на Святия Дух в по-ранните ключови моменти — 3:21 и 4:1.)

Въпрос 4. Исус знае, че първоначалният им ентусиазъм е повърхностен, затова съзнателно изважда наяве техните езически предразсъдъци. Въпреки ясните библейски примери, те все още не вярват, че Бог проявява милост и към други народи.

Въпрос 7.
- Той служеше в силата на Святия Дух (ст. 14).
- Беше уверен в Своя авторитет и учение (ст. 32, 36).
- Други хора поемаха по-голямата част от административната и организационна работа (управникът на синагогата, Симон, тъщата на Симон).
- Знаеше кога да се оттегли от работа (ст. 42).
- Беше ясен относно целите Си и силно мотивиран (ст. 43).

Въпрос 9.
- Обръщаше лично внимание на отделни хора сред тълпите.
- Приемаше отхвърлените, като гледаше на прокажения като на човек, който може да бъде изкупен.
- Като докосва прокажения, Той поема риск от оскверняване — както физически, така и ритуално.
- Беше уверен и прям в помощта Си към човека.
- Също толкова се грижеше за правилното връщане на човека в обществото, колкото и за неговото изцеление.
- Изцеляваше, за да помага на хората, а не за да придобие сензационна популярност.
- Зависеше от Бога за ресурсите Си, като поддържаше постоянна връзка чрез молитва.

6: Радикален авторитет (Лука 5:17–6:11)

Цел: Да разгледаме начина на живот, който нашият Господ показа като пример за Своите последователи.

Въпрос 2. Това е „идентификационен въпрос“ по субективна тема, предназначен да въведе началото на официалната опозиция.

Пет различими групи в крайна сметка се противопоставят на Исус:
- фарисеите — влиятелни миряни лидери;
- учителите/експертите в закона (книжници/законници) — професионални изследователи на Стария завет;
- садукеите — малка, но политически влиятелна група;
- първосвещениците — членове на първосвещеническото семейство в Йерусалим, които също са част от Синедриона;
- иродианите — политическа партия, подкрепяща про-римската идумейска династия с това име.

Сравнете с изучаване 21 върху Лука 20, където всички пет групи се обединяват в завист, за да Го унищожат.

Въпрос 3.
- Те започват с вътрешни въпроси, после задават директни въпроси, отправят конкретни обвинения и накрая дебнат, за да повдигнат официални обвинения.
- Те са провокирани от различните Му действия, а не от Неговото учение (тук).

- Те оспорват правото Му да върши това, което върши.
- Критикуват както Исус, така и учениците Му, но винаги целта им е Исус.
- Те постоянно Го следят и търсят повод против Него.

Въпрос 4. За да спестите време, възложете по един текст на отделни хора или двойки да го обмислят. Може да подготвите голяма таблица като тази във въпрос 4.

Стихове	Неговото радикално действие	Предположенията, които действието Му оспорва
5:17–26	Той заяви, че има власт да прощава грехове.	Исус не е Бог. Бог не може да стане човек.
5:27–28	Той призова един отхвърлен човек да Го последва.	Само благочестиви хора могат да следват религиозен водач. Бирниците не могат да очакват спасение.
5:29–32	Той общуваше с престъпници и морално отхвърлени от обществото.	Тези хора са извън изкуплението.
5:33–39	Той водеше радостен начин на живот със Своите ученици.	Религията, както и Бог, е сериозна и безрадостна — въпрос на ритуал и външно поведение.
6:1–11	Той вършеше дела в събота, за да помага и изцелява хора.	Съботната почивка означава минимална дейност — дори да не помагаш на нуждаещите се, когато можеш.

Въпрос 7.
- богословски/духовен живот;
- лични/социални взаимоотношения;
- обществени събирания;
- религиозни изрази;
- спазване на съботата.

7: Радикален начин на живот (Лука 6:12–49)

Цел: Да разгледаме начина на живот, който нашият Господ показа като пример за Своите последователи.

Обща бележка. Проповедта на равнината е съкратена версия на Проповедта на планината в Матей. Но Лука представя блаженствата по по-материален, физически начин от Матей. Това прави добър допълващ поглед към версията на Матей.

Материалите в този раздел лесно могат да бъдат разделени на няколко изучавания, защото групата ще намери повечето части веднага практични. Но придържането към основните въпроси ще помогне да се види по-голямата картина на намеренията на Исус, а не само отделни морални принципи.

Въпрос 2.
- Огромната популярност на Исус означава, че Той се нуждае от близки съработници за делото.

- Засилващата се враждебност означава също, че Исус трябва да обучи хора, които да поемат делото Му.
- По това време (около началото на втората година) както Исус, така и учениците вече имат достатъчно време за взаимно наблюдение и вероятно има стотици, от които да избере. Той трябва внимателно да претегли всички възможности.
- Исус е готов да представи по-официално високите стандарти на Своето царство и ще има нужда от посветени съработници.

Други съображения от непосредствения контекст:
- Екипът Му ще има нужда от разнообразие от характери и темпераменти.
- Познавайки библейското предсказание за предател, Той вероятно също е преживявал вътрешни борби.
- Той желае да бъде ясен относно водителството на Своя Отец в тези стратегически решения.

Въпрос 3. Тълпите нарастват не само по брой, но и по географски обхват. Исус служи главно в северната област Галилея. Посочените географски места показват, че популярността Му достига южната област Юдея и столицата Йерусалим, както и северни чуждестранни територии. Хората идват основно, за да бъдат изцелени и освободени от демони.

Въпрос 4. Лука има предвид материално бедните и физически гладните, затова контрастите между двата начина на живот и ценностите, които те представят, са още по-силни.

Начинът на живот на учениците	**Начинът на живот на света**
Сега бедни в материални неща, но притежаващи Божието царство	Сега богати в материални неща, но без утеха за бъдещето
Сега гладни, но после наситени	Сега сити, но после гладни
Сега плачещи, но после се смеят	Сега се смеят, но после ще скърбят и плачат
Сега преследвани, но възнаградени на небето	Сега хвалени от хората, но после отхвърлени от Бога

Въпрос 7.
- По-вероятно е да бъдете обичани от врага си, ако вие го обичате (ст. 31).
- Учениците на Исус трябва да живеят по по-висок стандарт от грешниците (ст. 32–34).
- Бог щедро възнаграждава тези, които обичат враговете си (ст. 35а).
- Любовта към враговете е доказателство, че човек е дете на Всевишния (ст. 35б).
- Това отразява Божия милостив характер (ст. 36).

Въпрос 8.
- Имайте прощаващо отношение (ст. 37).
- Бъдете щедри към другите, знаейки, че това влияе върху щедростта на другите към вас (ст. 38).
- Познавайте собствените си „слепи петна“, преди да се опитвате да водите другите (ст. 39).

- Следвайте примера на своя Учител (ст. 40).
- Изследвайте собствените си грешки (ст. 41–42).

Въпрос 10. Бъдете готови да работите по-лично с хора, които имат нужда от индивидуална помощ по този последен въпрос. Това може да бъде търсещ човек или „неангажиран християнин“. Останете в молитва.

8: Петима човека на вярата (Лука 7:1–50)

Цел: Да разпознаем колко различно хората изразяват вярата си и да се учим от Исус как да общуваме чувствително с хората.

Въпрос 2. Срещите със стотника и с Йоан са косвени, но значително допринасят към цялото изучаване. Тъй като то ще разгледа всеки човек поотделно, не се задържайте дълго на този въпрос. Ако някои не виждат, че Симон има някаква форма на вяра, предложете да изчакат до въпрос 7.

Въпрос 3.
- Той се грижеше за свой слуга/роб.
- Познаваше Исус само по слухове.
- Беше римлянин — външен човек спрямо еврейската вяра.
- Защитаваше тази вяра със своите средства.
- Имаше уважението и искреното одобрение на еврейските старейшини.
- Обичаше народа им.
- Не изискваше физическото присъствие на Исус, а само Неговото слово с власт да изцели слугата му.

Въпрос 4. В повечето други случаи на изцеление, освобождение или възкресяване на мъртви, нуждаещите се или техни приятели и близки идват с вяра при Исус, за да промени ситуацията. Тук само Исус има вяра да възкреси мъртвия човек. Подбуден от състрадание, Той поема инициативата. Струва си да се изследва това измерение на вярата на Исус.

Въпрос 6. За контекст относно затвора на Йоан виж Марк 6:17–29. Посланието на Исус към Йоан беше да му даде сигурно доказателство, че Той наистина е Месията, като посочи какво върши. Списъкът в стих 21 е паралелен с това, което Старият завет казва, че Месията ще прави (виж Лука 4:18–19). За Йоан единственото неизпълнено пророчество беше освобождаването на затворниците! Затова към хората Исус добавя стих 23.

Въпрос 7. Лесно е да виждаме Симон само като самодоволен фарисей, но обърнете внимание на тези насоки към начина, по който Исус извлича каквато и да е вяра, която Симон има:
- самият факт, че Исус приема поканата му за вечеря;
- рядкото обръщение на Исус към него по име;
- продължителният и поучителен разговор с него на неговото ниво;
- уважението на Исус към способността на Симон да мисли самостоятелно. Разговорът заема по-голямата част от историята, което показва значението му за самия Симон.

Въпрос 8. Взаимодействието между жената и Исус е напълно невербално до самия край на разказа. Уверението за нейното прощение може да е било толкова заради другите, колкото и заради нея. Откритият разговор на Исус със Симон е словесен и рационален.

Исус първо се занимава с необразован социален аутсайдер — жена, която е силно емоционална, интуитивна и действа повече, отколкото аргументира. От друга страна, при Симон Той общува с изтънчен и високо уважаван лидер в обществото, свикнал със словесни дебати.

Въпрос 9. Този въпрос може частично да е разгледан чрез обсъждането на въпрос 8. Ако не, обърнете внимание на следното:

- Първо, жената ясно и публично се покайва. Исус също публично обявява нейното прощение.
- Второ, Симон все още не се е покаял, и Исус силно го подтиква към това в разговора им, използвайки силния пример с жената.

9: Внимавайте как слушате (Лука 8:1–21)

Цел: Да разберем на какви последователи Бог дава повече от Себе Си.

Въпрос 2. Както в глава 7, Лука подчертава универсалността на благовестието на Исус, като поставя специален акцент върху тези изкупени и практични жени. Той не само ги беше освободил — Той ги прие като част от Своя близък кръг. Това беше радикално. И все пак никъде в Евангелията няма дори намек за скандал, който Неговите врагове с радост биха разпространили.

Въпрос 8. Да слушаме Божието слово и да го прилагаме на практика е знак, че принадлежим към Божието семейство. Това може да означава, както в примера на самия Исус, да влезем в конфликт със своето естествено семейство.

10: Четири знака на сила и идентичност (Лука 8:22–56)

Цел: Да разберем мястото на силата в служението на Исус и Неговата идентичност.

Обща бележка. Тези четири срещи със сила са знаци за уникалната идентичност на Исус. Следвайки една след друга по време и място, те достигат кулминация, показвайки, че Исус е Господар над живота и смъртта. Само дванадесетте ученици са свидетели и на четирите събития, и постепенно им просветва, че Исус е Бог. Около година по-късно те правят тази велика изповед (Лука 9:18–20).

Въпрос 3. Повече от година дванадесетте са следвали Исус, разпознавайки необичайна месианска власт, но без да осъзнават, че Той е също и Бог. Затова в страх и удивление *„разискваха помежду си“* (Марк 4:41) ключовия въпрос в Лука 8:25 — *„Кой е Този?“* Това е един от най-важните въпроси, които човек може да зададе. Използвайте го пълноценно. Той може да помогне не само на търсещи, но и на християни, които имат неясно разбиране за Исус Христос като Господ.

Въпрос 4.

- Човекът (или по-скоро демоните) веднага разпознава истинската идентичност на Исус, която учениците все още не разбират напълно.
- Човекът не моли да бъде освободен, а да не бъде измъчван.
- Има препратки към един зъл дух и към много зли духове, които владеят човека.
- Исус се справя последователно с човека, с един (водещ) зъл дух и с всички демони.

- Демоните многократно умоляват Исус да не ги изпраща в бездната.

Въпрос 5. Този въпрос може вече да е бил разгледан по-горе, но дава възможност да се изяснят факти и последици, без излишни спекулации.

Въпрос 7.
- Нейното състояние е описано с необичайна подробност.
- Тя се приближава до Исус скришом.
- Тя е изцелена без пряк личен контакт с Него.
- Вярата ѝ изглежда е съсредоточена в докосването до дрехата Му.
- Исус настоява да разбере кой Го е докоснал.

Въпрос 9. Дванадесетте вече са били свидетели как Исус възкресява сина на вдовицата, но възкресяването на дъщерята на Яир е кулминационно, защото идва след трите последователни събития. Те са видели властта на Исус над природния свят, над демоничния свят и над нелечима болест — всички основни области на човешкото съществуване. Сега възкресяването на дъщерята на Яир от действителна смърт (обърнете внимание на доказателствата, че тя наистина е била умряла) утвърждава Неговата власт като Господ както на смъртта, така и на живота.

11: Обучение на дванадесетте (Лука 9:1–50)

Цел: Да се учим от Исус как да обучаваме обикновени хора, за да се формира необикновен екип от съработници.

Обща бележка. Инструкциите на Исус могат да се разберат по-добре, ако се има предвид, че това е краткосрочна мисия в позната среда. Двете предишни години на обучение са били интензивни. След това ще стане още по-трудно! Тези въпроси имат за цел да помогнат на групата да разгледа полезната тема за Исус като лидер на лидери — обучаващ обучаващи.

Въпрос 2.
- Те са имали максимална възможност да наблюдават Исус в действие, да слушат ученията Му, да задават и обсъждат въпроси.
- Видели са Го да се изправя срещу официални критики и са били обучени как да се справят със същото.
- Особено са били обучени в основите на Божието царство.
- Наблюдавали са примера на Божията сила и власт, действащи в Неговия живот и служение.
- Започват да помагат на хората с реализъм и състрадание.
- Вярата им в Него като Божия Месия е нараснала.
- Имат възможност да се откажат, ако пожелаят.

Въпрос 4.
- Той посреща негативното им отношение с положително действие (ст. 13а).
- Включва ги в обсъждане на решенията на проблема (ст. 13б).
- Въвлича ги да работят заедно с Него, започвайки с проста задача (ст. 14–15).
- Сам осигурява ресурсите, но ги кара те да раздадат храната (ст. 16).
- Завършва обучението по практичен начин (ст. 17).

Въпрос 6. Преображението на Исус предварително показва Неговата окончателна слава, която ще бъде постигната едва след Неговата смърт. Тази

предварителна слава укрепва решимостта Му да отиде в Йерусалим за Своята мисия — смъртта за спасението на човечеството. Учениците също се нуждаят от това преживяване, за да ги укрепи за разочарованията и гоненията, които предстоят. Виж също 2 Петрово 1:16–18.

Въпрос 7. Диалогът на Исус с Отца е много поучителен за разбиране на вярата. Но не забравяйте по-голямата картина — какво дванадесетте научават за Исус и за самите себе си, особено относно вярата си в Него.

Въпрос 9. Те не могат да разберат многократните предсказания на Исус за Неговата смърт, защото са силно повлияни от традиционните представи за националистичната роля на Месията. Това от своя страна ги прави политически амбициозни за най-добрите позиции в „кабинета“ на Месията. Според отговора на Исус на последните два проблема, причината за първия е тяхното себевглъбяване. Липсва им детското приемане на Неговото смирено положение. Във втория проблем Исус вижда техния ограничен поглед — тесногръдие, което води до изключване на други и дори до самоправедност.

12: Краткосрочни разходи за дългосрочни ползи (Лука 9:51–10:24)

Цел: Да разграничим между евтино и скъпо ученичество.

Въпрос 2. Този въпрос трябва да помогне да се усети ускоряването на събитията и усещането за спешност в този нов раздел от Лука. Стих 51 задава тона: „Исус решително се отправи към Йерусалим“, за да изпълни Своята мисия.

Лука периодично ни напомня, че Исус е „на път“ — 9:56, 57; 11:1, 38; 13:22; 17:11; 18:35; 19:1, 11, 28, 37, 41, 45.

Въпрос 3. Този въпрос напомня за изключващото мислене на един от учениците в 9:49. Но тук не ни се казва изрично защо Исус го изобличава. Само се подразбира, че отношението им към самаряните е било погрешно.

Въпрос 4. Проблемът на първия човек е свързан с удобството, което се отразява в отговора на Исус. Исус разпознава неговите илюзии за материален комфорт и величие. При втория човек Исус поема инициативата, виждайки потенциала в него. Неговият проблем изглежда е свързан с културната традиция за властта на бащата над живота и смъртта на децата му, докато той е жив. Проблемът на третия човек звучи подобно, но всъщност се занимава със силните социални и емоционални връзки с разширеното семейство, което често включва цялото село.

Въпрос 8. Цялата мисия е успешна, но учениците са особено въодушевени, че имат власт над демоните. Изглежда Исус ги предупреждава да не стават егоцентрични и да мислят, че това е тяхната сила. (В стих 19 змиите и скорпионите вероятно означават демони, а врагът е Сатана.) Исус дойде да разруши делата на дявола и направи това окончателно чрез Своята смърт (Евреи 2:14–15).

Въпрос 9. Радостта на Исус, защото Божията мъдрост е била открита на прости вярващи, а не непременно на образовани учени, показва, че именно чрез тях ще се осъществи Неговата окончателна победа. Успехът на учениците е доказателство, че те могат да продължат Неговата мисия.

13: Белези на истинските ученици на Исус (Лука 10:25–11:13)

Цел: Да разгледаме навиците и практиките, които бележат сериозните ученици.

Въпрос 2. „Експертите в закона“ или „законниците“ са били библейски учени, често свързвани с фарисеите като самоназначени пазители на Стария завет. До първи век вече са се оформили различни школи на равини и техните традиции. Тези хора са били ангажирани с тълкуването на закона на Стария завет. (Виж бележката към изучаване 6, въпрос 2.)

Въпрос 3. Този експерт е типичен, защото познава буквата на закона, но не и неговото практическо приложение. Исус го предизвиква към лично приложение — два пъти директно (ст. 28, 37б) и чрез притчата.

Въпрос 4. Някои виждат самарянина като самия Исус — външен човек, който излиза извън рамките си и поема риск, за да спаси умиращия човек. Това е възможно и поучително тълкуване, но не е основното. Целта на Исус е да покаже на законника кой е неговият ближен — или към кого той трябва да бъде ближен!

Не „одухотворявайте“ подробностите. Бъдете практични. Например, двете сребърни монети представляват два дни заплата — очевидно достатъчни, за да се погрижат за човека в странноприемницата за две седмици.

Въпроси 9–10. Обърнете внимание на разнообразните методи, които Исус използва, за да учи за молитвата — например модел, притча, насърчение и аналогия. Какъв Учител! Не пропускайте топлия хумор на Исус в подробностите на тази притча.

14: Исус – предизвикващият спорове (Лука 11:14–12:12)

Цел: Да се учим от Исус да мразим лъжата и да стоим за истината.

Въпрос 2. Двете атаки са свързани. Втората група иска знамение. Те също не приемат изгонването на демони като знак за божествена власт.

Въпроси 3 и 4. Тези въпроси имат евангелизационен потенциал, но внимавайте да не ги извеждате изкуствено, особено толкова рано в изучаването. От друга страна, бъдете отворени за водителството на Духа.

Въпрос 5. Исус ясно казва, че е по-велик от Йона и Соломон. И двамата са имали езическа аудитория, която е откликнала на тяхното послание и позиция. Той не само нарича критиците Си „зло поколение“, но и ги сравнява неблагоприятно с езическата царица на Юг (3 Царе 10:1–10) и с ниневийците (Йона 3), които разпознават истината, когато я виждат.

Въпрос 7. В Марк 7:1–23 Исус обяснява какво наистина осквернява човека. Подобно на другите евангелисти, Лука обикновено използва името „Исус“. Но на значими места естествено преминава към „Господ“ — например в стих 39. Сравни: 5:17; 7:7, 11; 10:1; 11:39; 12:42; 13:15.

В шестте „горко“ Исус използва аналогии, старозаветни доказателства, образен език, преувеличения, сравнения и контрасти, наблюдения от живота и чиста логика. (Един юрист отбелязва, че ако Исус правеше такива обвинения днес, можеше да бъде съден за клевета!) Внимавайте с времето за този раздел.

Въпрос 8. Предупреждението на Исус за „кваса“ на фарисеите е също насърчение за учениците, че всяко лицемерие е краткотрайно и е насочено към самоунищожение. Затова те не трябва да се страхуват от властта на фарисеите.

15: Според чии ценности живееш? (Лука 12:13–13:21)

Цел: Да проверим себе си като бдителни слуги с оглед на завръщането на Исус.

Въпрос 1. Както при всички въпроси за въведение, този е насочен главно към стимулиране на лично участие, както и към извеждане на проблемите, които хората срещат при разбирането на Библията. Въпреки това, този въпрос може да бъде спорен!

Въпрос 3. Човекът е глупец, защото не е планирал за вечния живот, а само за временния, материален живот. Акцентът на Исус върху неговия пълен егоцентризъм се вижда в повтарящото се използване на личното местоимение и в пълната липса на други хора в разказа.

Въпрос 4. Въпросите за приложение понякога са неефективни, защото хората отговарят твърде лесно или твърде общо. Дори стих 31 може да доведе до това, поради познатостта си. Не се задоволявайте само с „правилни отговори“. Задавайте въпроси за конкретна и реална практика.

Въпрос 5. Исус засяга един често срещан проблем. Християните се тревожат за реални нужди, защото могат да мислят за Бога като:
- далечен;
- незаинтересован от материалните им нужди (само от „духовните“).
- неспособен;
- твърде зает с други неща;
- наказващ ги.

Образът, който Исус дава, е на личен и напълно грижовен Баща, който не само може, но и желае да им даде всичко необходимо, ако поставят приоритет върху Неговото царство и Неговите ценности.

Въпрос 6. Когато чуват притчата, учениците не мислят веднага за второто идване на Исус, както днес ние лесно бихме направили. Те осъзнават по-дълбоките ѝ последствия по-късно. Но това е първото пряко учение на Исус към учениците за това да бъдат слуги — урок, който Той ще повтори много пъти преди Своето заминаване — което те не очакват. Той използва думата за домашен роб (*doulos*), а не за нает слуга (*misthios*) — радикална аналогия за тяхната култура. Той очаква от тях:
- да бъдат винаги готови за работа;
- да държат светилниците си запалени;
- постоянно да очакват Неговото завръщане.

Втората притча произтича от въпроса на Петър (ст. 41), който предполага група от елитни водачи. Отново Исус подчертава служението, а не престижното лидерство. Привилегията да бъдеш управител добавя четвърти приоритет — отговорността да се грижиш за други слуги.

Въпрос 9.
- Исус се интересува от това да помага на хората, а не просто да поддържа безсмислени съботни практики.

- Той се противопоставя на безсмислените традиции, като докосва прегърбената жена.
- Предизвиква официалната власт, като изобличава началника.
- Дава достойнство на хората, като нарича жената „дъщеря на Авраам“.
- Това събитие показва целта на Неговата мисия — да освободи хората от Сатана и от всичко, което ги наранява.

Малките притчи показват бавното и незабележимо, но сигурно и всеобхватно разширяване на Божието царство, което Исус въвежда пред хората. Царството среща съпротива, неговите ценности се сблъскват със светските ценности, но то ще победи.

16: Малко ли са тези, които ще се спасят? (Лука 13:22–14:35)

Цел: Да изострим разбирането си и начина, по който говорим за това кой наистина е годен за вечна близост с Бога.

Въпрос 2.
- Това, че стопанинът на къщата изглежда толкова негостоприемен, строг и несправедлив.
- Това, че не само юдеи, но и езичници ще участват в трапезата на Божието царство.

Въпрос 4. Антиримските фарисеи мразели проримските иродиани, които не били юдеи, а идумейци, и били на власт само поради подчинението си на римляните. Виж също Марк 3:6 — ранен знак за техния смъртоносен съюз срещу Исус — и Марк 12:13 по-късно.

Изразът „днес... утре... и на третия ден“ е еврейски начин на изразяване, който означава определен период от време.

Както всички юдеи, Исус обичал Йерусалим — не по националистични причини, а защото той бил градът на Бога. От Йерусалим Божието спасение трябвало да достигне до целия свят. Вместо това Той знае, че градът ще бъде разрушен поради закоравялост и непокорство (21:20–24).

Въпрос 7. Тези, които ще бъдат спасени, са:
- не хората, които като привилегированите гости на сватбеното тържество пренебрегват Божията покана да участват с Него,
- а хората, които като последните поканени знаят, че не заслужават, но откликват на Божията благодат.

Въпрос 9. Виж въведението към изучаване 25 относно кръста.

Въпрос 10. Втората притча обръща темата от това колко струва да следваш Исус към това колко повече ще струва да не Го следваш!

17: Бог, който обича да прави празненства (Лука 15:1–32)

Цел: Да преразгледаме отношението си към Бога като наш Отец и към другите членове на Неговото семейство.

Въпрос 2. Фарисеите са наблюдавали внимателно Исус още от 5:17. Те са постановили своята присъда върху Него в 7:30–35 и 11:37–52, и са продължили атаките си, както видяхме в глава 14.

Въпрос 3. Необичайната дължина и подробности на третата притча ни показват, че Исус е изграждал към нея като кулминация. Докато първите две притчи се занимават с нечовешки неща, тази се занимава с човешки ценности и ценности на общността. Третата притча добавя и втора тема — разрушените взаимоотношения и причините за тях.

Въпрос 4. Това вероятно е най-познатата от притчите на Исус, дори и извън християнския свят. Нека тя предизвика теб и групата да се издигнете над познатите реакции и да достигнете до нови прозрения. Молете се за това.

Въпрос 6. Темата за покаянието се появява тук и навсякъде в Лука — 3:3–8; 5:32; 10:13; 13:3–5 и нататък.

Въпрос 9. Възможни причини:
- Бог им е бил представен само като строг и безрадостен.
- Те мислят, че Той не одобрява хората да се радват.
- Не са разбрали многото библейски текстове, които разкриват тази страна на Бога.
- За тях радостта е добра духовна идея, но не и нещо, което се преживява тук и сега.
- Познават само безрадостни християни.

18: Управление на парите (Лука 16:1–31)

Цел: Да възприемем вечната перспектива на Исус за управлението на нашите земни ресурси — пари и време.

Въпрос 2. Тази притча има повече тълкувания от повечето други, защото трябва да се обясни, че Исус не одобрява нечестността.

Едно популярно тълкуване е: Исус похвалва находчивия управител за това, че използва парите, за да осигури бъдещето си според своите стандарти, и че Неговите ученици също трябва да бъдат мъдри в това да правят правилните „инвестиции“, за да осигурят своето вечно бъдеще. Например, да използват земните си ресурси, за да помагат на хората да влязат в небесното царство.

По-късно тълкуване, по-сложно, но привлекателно за съвременни учени като Леон Морис (*Luke*), К. Е. Бейли (*Poet and Peasant through Peasant Eyes* [Grand Rapids, Mich.: Eerdmans, 1976]) и И. Х. Маршал (*The Gospel of Luke* [Paternoster, 1978]), взема предвид търговските практики от онова време: управителят е можел да печели лично от дълговете на господаря си чрез начисляване на лихва. Според Стария завет това е било законно, макар и не напълно приемливо за строг юдеин. В тази криза управителят се отказва от личната си печалба, като същевременно събира главницата за господаря си. Така той запазва репутацията на господаря си като щедър и си осигурява бъдеще чрез приятели.

Въпрос 3. Стихове 10–12 и 13–18, както и другите учения и начинът на живот на Исус, потвърждават, че Той не одобрява нечестността.

Въпрос 6–7. Повечето притчи имат само една основна идея. Тази (както и тази в Лука 15:11–32) има две: първата е за използването на парите, а втората — за определени условия на живота след това.

Въпрос 10. Понеже това изучаване е подобно на изучаване 15 относно материалните и вечните ценности, бъдете готови да се фокусирате върху аспекти за парите, които още не са били разгледани.

19: Как да развием вяра като синапово зърно (Лука 17:1–18:14)

Цел: Да бъдем насърчени да растем във вяра, особено в почти безнадеждни ситуации.

Въпрос 2. Много изследователи смятат, че поученията в стихове 1–10 нямат връзка нито помежду си, нито с по-широкия контекст. Но стих 5 изглежда е свързан както с това, което го предхожда, така и с това, което следва. От друга страна, в 17:1–18:14 Лука внимателно показва промяна на аудиторията, когато темата или акцентът се променя. Това влияе върху тълкуването на темите. Исус въвежда радикалната идея, че учениците Му трябва да бъдат слуги на другите в 12:35–48. В 17:7–10 Той затвърждава този урок.

Въпрос 3. Неблагодарността е форма на неуважение към Бога — Създателя на това, което сме, и Източника на всичко, което имаме. Благодарността към Него е израз на вяра в един добър и щедър Бог (виж Римляни 1:21).

Въпрос 5. Съдът идва както върху поколението на Ной, така и върху това на Лот — не защото не са били предупредени, а защото са били погълнати единствено от този живот. Там е била поставена тяхната вяра.

Въпрос 7.

- Бог е дълбоко заинтересован от нас, не безразличен като съдията, и ще защитава Своите.
- Бог е справедлив, а не корумпиран като съдията.
- Бог гледа на Своите избрани не като на досадни бедни вдовици, които не могат да подкупват.
- Бог чува постоянните ни викове, за разлика от глухия съдия.
- Бог ще дойде бързо на помощ и няма да отлага, както съдията (ст. 6).
- Бог ще действа в наша полза, когато имаме вяра в Него, за разлика от съдията, който действаше само за да се отърве от просителя.

20: Незначителните хора, които Бог избира (Лука 18:15–19:10)

Цел: Да приемем социално незначимите хора като безкрайно ценни за Бога.

Въпрос 2. Децата са били считани за маловажни в онези дни — обичани, но социално незначими. Така че думите на Исус в 18:17 могат да означават следното: като грешници, които желаят да влязат в Божието царство, ние първо трябва да видим себе си като деца, които нямат собствена заслуга, а са напълно зависими от своя Отец.

Въпрос 3. Популярният въпрос, който човекът задава (ст. 18), е изразен от Исус и на други места — стихове 17, 24, 25, 26 (сравни и изучаване 16). Отговорът на Исус не означава, че „билетът“ за вечен живот е морално възпитание и даване

на всичко на бедните, защото Той завършва с: „Ела, следвай Ме.“ На човека му липсва ясно посвещение на Исус като Господ. Той все още е привързан към своя богат начин на живот.

(Матей 19:20 казва, че е млад човек. Марк, както и другите, го нарича богат. Само Лука казва, че е началник — вероятно в синагогата.)

Въпрос 4. Версията на Марк (10:24–25) ясно показва удивлението на учениците от учението на Исус, че е трудно богат човек да влезе в Божието царство. Юдеите вярвали, че най-благословените хора в историята са били богати и предполагали обратното — че бедността е проклятие. Исус обръща тези предположения.

Въпрос 5.

- *„Син Давидов“* ясно е месианска титла. Само още един човек, освен този просяк, нарича Исус така — и тя е езичница от Сирофиникия (Матей 15:21). По-късно, при влизането в Йерусалим, народът също започва да Го нарича така (Матей 21:9).
- Смелата настойчивост на просяка, въпреки, че е „никой“ и въпреки укорите на хората, със сигурност привлича вниманието на Исус.

Въпрос 7. Митарите са били хитри хора, които действат между своя народ, който ги мрази, и римските си работодатели, които ги презират. Те трябва да бъдат много умни и твърди, за да събират максимума от хората и да предават само минимума на кесаря. Макар и много богати, те страдат от социално и религиозно отхвърляне. Главният митар в богат курортен град със съмнителен морал би бил върхът на всичко това — в корупция и твърдост на характера!

Въпрос 8.

- Такъв умствено активен човек също би мислил сериозно за живота.
- Той очевидно е постигнал това, което е искал в живота, но все още е дълбоко неудовлетворен.
- Неговият решителен начин на търсене (обърнете внимание на хумористичното описание на Лука) показва, че е бил поне любопитен и вероятно се е надявал, че нещата могат да бъдат различни.
- Опитът му бързо да преценява характера на хората му помага да разпознае, че Исус е автентичен.
- След като чува Исус, решителният му характер го води към правилните решения.

21: Фалшиви очаквания относно Божието царство (Лука 19:11–48)

Цел: Да преосмислим очакванията си относно Божието царство.

Въпроси 2–6. Месианските изрази, които биха привлекли вниманието на слушателите, са:
„днес спасение дойде“, „син на Авраам“, „Син Човешки дойде… да спаси“.

Слушателите на Исус вероятно веднага са разпознали благородника в притчата. Архелай, син на Ирод Велики, е отишъл в Рим, за да помоли Цезар да го назначи за цар — не просто тетрарх или управител на Юдея. Но той е бил толкова лош управник, че еврейска делегация също е отишла в столицата и е успяла да убеди

Цезар да не го назначава. Тук Исус използва елементи от историята, защото благородникът в притчата наистина получава царството си.

Точки на сравнение:

- Исус е благородник с власт.
- Той заминава за далечна страна, за да получи царство.
- Преди да замине, дава на слугите си пари, които да инвестират. (Същата сума може да означава еднакъв дар на спасение, за разлика от различните дарби в Матей 25:14–30.)
- Водачите в Юдея Го отхвърлят като Месия.
- Исус ще получи царството Си от Бога.
- При завръщането Си Господ Исус ще изиска отчет как всеки слуга е използвал повереното му.
- Ще възнагради съответно верните служители.
- Ще съди строго този, който не е направил нищо с повереното му.
- Накрая ще унищожи враговете Си.

Въпрос 7. В стихове 37–40: „слуга“, „познаващ Писанията“; в стихове 41–44: „дълбоко натъжен“, „състрадателен“; в стихове 45–46: „гневен“, „духовен“; в стихове 47–48: „целенасочен“, „спокоен“, „смел“.

Въпрос 8. Добре е периодично да се задава този тип въпрос, особено когато в групата има хора, които не са запознати с Библията. Атмосферата винаги трябва да бъде такава, че всеки да може спокойно да споделя своите съмнения.

22: Последни спорове – ясно отхвърляне (Лука 20:1–21:4)

Цел: Да се учим от Исус как да се справяме с официалната опозиция към нашата вяра и свидетелство.

Въпрос 2. Лука не споменава по-рано тази престижна свещеническа група да се изправя срещу Исус. Но е вероятно това да са същите хора, които Го предизвикват в Йоан 2:13–22. Ясно е, че вече са си съставили мнение за Него (сравни Лука 19:47–48; 20:1, 19, 20, 26–29). За допълнителна информация за тези водачи виж бележката към изучаване 6, въпрос 2.

Въпросът за авторитета е основен. Враговете на Исус вече са се опитвали да подкопаят авторитета Му, обвинявайки Го, че изгонва демони чрез силата на Сатана (11:14–54). Това ги разгневява, че този млад селски дърводелец от незначително село в провинциална Галилея ги е надвил във всяка публична конфронтация и печели голямо влияние сред хората.

Въпрос 4. Като представят римска монета, те доказват, че вече признават властта на кесаря. Следователно въпросът им е неискрен. За разлика от предишната ситуация обаче, Исус им отговаря така, че да ги изобличи.

Въпроси 5–6. Садукеите са малка, но влиятелна аристократична група. Мнозина от тях са били в Националния съвет (Синедриона). От тях произлизат повечето първосвещеници, които умело са правили компромиси с римляните. Те се различават от антиримските фарисеи, като приемат само първите пет книги на Моисей и отхвърлят вярата в живот след смъртта и в ангели (виж Деяния

23:6–8). Това обяснява защо учителите на закона (които очевидно са фарисеи) одобряват отговора на Исус (ст. 39).

Техният въпрос, основан на Писанието (Второзаконие 25:5–10), е лицемерно изкривен, за да осмее вярата в живот след смъртта — поне според тях. (В Евангелието на Марк езикът на Исус е още по-силен — 12:24, 27.)

23: Подготовка за края (Лука 21:5–38)

Цел: Да бъдем по-добре подготвени като ученици за нарастващи трудности.

Въпрос 2. Важно е да се види цялата глава в едно четене. Разделете я на абзаци за четене от различни хора. Целта тук е групата да се „потопи“ в текста, но също така да се имат предвид тези впечатления, към които може да се върнете по-късно:

Еврейското възхищение от храма е било иронично, защото това не е бил храмът, построен от цар Соломон. По-скоро той е бил построен от омразния идумейски цар Ирод Велики за период от шестдесет години чрез жесток робски труд.

Въпрос 3. Текстът е малко сложен, защото разглежда бъдещето, а времевата рамка не винаги е ясна. Започнете с това, което е ясно в текста, и признавайте това, което не е. Разграничете между събития и знаци, предупреждения и обещания.

Другите две основни събития са падането на Йерусалим (ст. 20–24), което се случва през 70 г. сл. Хр., и идването на Сина Човешки (ст. 27). Падането на Йерусалим, с разрушаването на храма му, става в рамките на живота на повечето от дванадесетте ученици. Йосиф Флавий, еврейски историк от това време, описва клането, когато римляните убиват над един милион евреи и улиците на града „текат като реки от кръв“. Даниил 9:25–27 има първично приложение към подобно събитие през 168 г. пр. Хр., когато елинистичният владетел Антиох IV Епифан осквернява олтара в храма с езически олтар на Зевс.

Въпрос 6. По същия начин християните се различават в тълкуванията си на тези пасажи. Бъдете твърди там, където Исус е ясен, и отворени там, където значението не е напълно ясно. Например, някои явления винаги са съществували, и Исус казва, че те не са знаци за края (ст. 8–9).

Стихове 12–19 ясно показват, че силно преследване ще предшества нарастващата интензивност на определени политически тенденции и природни катастрофи (ст. 10–12). Изглежда тези последни явления са същите като описаните в стихове 25–26, които Исус ясно казва, че са знаци, че краят е близо. Но имайте предвид, че Исус подчертава моралната готовност, а не календарните изчисления (виж Матей 24:36, 42).

Въпрос 7. Насърчете групата да мисли за съвременни еквиваленти на предупрежденията на Исус — например разпуснатост и пиянство. В противен случай по-въздържаните хора може твърде лесно да отхвърлят тези предупреждения.

Въпрос 8. В стих 32 „това поколение“ може да означава:

- съвременниците на Исус от юдейския народ;
- евреите като народ;
- хората, които принадлежат към злото устройство на този свят;
- съвременниците на автора;
- поколението на целия последен период до края.

24: Новата Пасха на Исус (Лука 22:1–46)

Цел: Да можем да празнуваме Новата Пасха по-смислено.

Въпрос 3. Лука има повече да каже за предателството на Юда от другите евангелисти, сякаш не може да преодолее ужаса от него.

- Това е начинът на Сатана да действа — предателство.
- Юда е имал повече възможности от повечето хора да познае Бога лично и да бъде важна част от Неговото царство.
- Исус е бил изключително добър към него.
- Предателството на Юда стои в рязък контраст със святата решимост на Исус.

Юда е ясен пример за това как Сатана действа в хората. Той не може да действа в живота на човек без неговото съгласие. Предателството на Юда е резултат от постепенни решения (виж Йоан 12:5–6). Отричането на Петър идва от слабост на характера. По-късно Юда съжалява за греха си, но Петър се покайва от него.

Въпроси 5. Този въпрос трябва да насърчи задълбочено изследване на основната цел на изучаването (по-горе). За произхода на празника Пасха виж Изход 12:12–13, 23–27. За очакването на Новия завет, който Месията ще установи, виж Йеремия 31:31–33.

Въпрос 6. Това не е първият път, когато учениците спорят кой ще заеме стратегическите позиции в предполагаемото идващо царство на Исус. Сравни Лука 9:46 (разгърнато в Марк 10:35–45).

Въпрос 7. Сравни Лука 9:3 и 10:4, където Исус казва на учениците да не вземат провизии, защото хората, на които служат, ще се грижат за тях. Но сега Исус ги предупреждава за опозиция — не само непосредствено, но и в бъдеще.

25: Посланието на кръста (Лука 22:47–23:56)

Цел: Да задълбочим разбирането си и способността си да обясняваме смъртта на Исус.

Въпрос 2.

- Юда: до известна степен, но все пак приятелски настроен;
- последователите Му: твърд в изобличението;
- слугата на първосвещеника: състрадателен;
- арестуващата група: спокоен в отговора на обвиненията.

Въпрос 4. Възможни причини включват:

- те не са искали искрено да чуят истината;
- Той отказва да бъде просто обект на любопитство;
- еврейските водачи и Ирод вече са чули достатъчно истина от Него;
- те биха изопачили думите Му, както и преди;
- вече са си изградили мнение.

Въпрос 7. До края Исус се обръща към безнадеждните хора, особено към отхвърлените от другите. Лука ясно показва Божията благодат в спасението и този епизод го илюстрира силно.

Въпрос 9. Евангелията, както всяка история, основно записват факти и събития. Новозаветните писма (както и някои старозаветни пророчества като Исая 53)

тълкуват тези факти. Без техните обяснения ние не бихме разбрали напълно тези събития, особено смъртта на Исус.

Въпрос 10. Очаквайте евангелизационни възможности, когато отделни хора реагират по-лично на това изучаване. Завършете груповото изучаване така, че да имате възможност за лични разговори. Бъдете чувствителни към водителството на Духа.

26: Бог има последната дума (Лука 24:1–53)

Цел: Да ни изведе в света в послушание към поръчението, основано на възкресението на Исус.

Въпрос 2. Топлото отношение на Лука към жените в служението на Исус достига своя връх тук. Това са служителките „дъщери на Йерусалим“ (8:1–3; 23:27–28). Те остават верни в подножието на кръста и наблюдават погребението Му (23:49; 55–56). По-късно ще ги видим в молитва, очакващи Святия Дух (Деяния 1:14; 2:4).

Въпрос 3. Някои преводи приемат, че двамата са мъже. Например RSV в стих 25 казва: „О, неразумни мъже“. В гръцкия текст обаче няма дума за „мъже“ — буквално е „о, неразумни“. NIV превежда по-точно: „Колко сте неразумни!“ Единият е Клеопа (ст. 18), а другият може да е Мария, съпругата на Клеопа (виж Йоан 19:25).

Въпрос 8. Учението на Исус е, че правилното разбиране на Писанията е основата на нашата надежда и свидетелство пред света, а зависимостта от Святия Дух ни дава сила за живот и служение. Този въпрос трябва да води към следващите въпроси за приложение.

Въпроси 9–10. Оставете достатъчно време за тези въпроси за приложение. Те целят да доведат до сериозно размисляне за продължаващите последствия от възкресението.

Възкресението и поръчението на Господ Исус са неразделни!

Ада Лум преподава в Bible Institute of Hawaii. Тя е пенсиониран работник от IFES. Тя също е автор на книгата Jesus the Disciplemaker и How to begin and Evangelistic Bible Study.